

BANJALUČKE NOVINE

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA - BANJALUKA

God II. Broj 31

Banja Luka, 26 mart 1954

Primjerak din. 10

Predlog društvenog plana grada biće ovih dana predat na diskusiju zborovima birača

Savjet za privredu Narodnog odbora grada utvrdio je predlog društvenog plana za 1954 godinu. Predlog plana je rezultat višemjesečnog rada i saradnje privrednih organizacija i organa Narodnog odbora, jer se kroz njegovu izradu istovremeno provjeravala mogućnost primjene novih privrednih propisa koji dopunjuju i dalje usavršavaju naš privredni sistem.

Za razliku od ranijih planova sadržaj plana za 1954 god. obuhvata kroz analizu izvršenja plana 1953 god. i rezultate postignute u privrednom razvitku grada u protekloj godini. Pri tome se naročito ističe da se izvršenje plana u 1953 god. odvijalo u okvirima osnovnih ekonomsko-političkih postavki na kojima su se temeljili i izvršavali Savezni i Republički plan. Ovo je bilo moguće sprovesti obzirom na svijest i saznanje radbenika našega grada da se interesi i potrebe Banje Luke i njene privrede ne mogu gledati izolovano od interesa i potreba jugoslovenske zajednice. Ostvareni društveni proizvod u odnosu na 1952 godinu porastao je (1952 = 100, a 1953 = 104), a obaveze prema društvenoj zajednici u cjelini su premašene u odnosu na planirane.

Predlog plana za 1954 god. odražava sve krupne ekonomsko-političke promjene koje su nastale kao rezultat daljnijeg razvitka i jačanja socijalističke demokratije u našoj zemlji. To se prije svega ogleda u samostalnosti komune pri raspodjeli i upotrebi sredstava koja joj, uz primjenu ekonomskih instrumenata odvajanja za opštedruštvene potrebe, ostaju na raspolaganju. Značajno je da predlog plana prvi puta ove godine obuhvata i privredne djelatnosti (vojni industrija i zanatstvo, JDZ i PTT), koje su dosada bile pod kompetencijom saveznih organa. Ovo povećava značaj komune i doprinosi njenom daljnjem oformljenju u osnovnu celiju ekonomsko-društvenog i političkog života zajednice.

Предавање

о друштвеном плану

Недавно је у Српцу одржан састанак Среског одбора Социјалистичког савеза на којем се расправљао о Друштвеном плану како Савезном тако и Републичком и Среском. Састанку су присуствовали и други активисти из мјеста и са терена те је донијета одлука и одређен план да се у свим селима на конференцијама Социјалистичког савеза одрже предавања о Друштвеном плану. Одмах су формиране групе за свако општинско подручје по једна и ова предавања су већ одржана скоре у свим селима.

С. Р.

Osnovne karakteristike plana za 1954 godinu su i porast proizvodnje koji se predviđa u svim oblastima privrede i povećanje društvenog proizvoda u odnosu na 1953 godinu. Sredstva za vlastite investicije koja će Narodni odbor moći uložiti na svoje najnužnije potrebe povećane su u odnosu na ona sa kojima se raspolagalo u 1953 god. To povećanje naročito je značajno kod prosvjete, jer će se ove godine od ukupnog iznosa za investicije od dinara 113.800 hiljada dati za kulturno prosvjetne objekte preko 50 miliona dinara. Budžetska sredstva, izuzimajući investicije, iako su u apsolutnom iznosu veća u odnosu na 1953 god. (prenešene funkcije sa republičkog budžeta, povećanje doprinosa za soc. osiguranje) ostaće u 1954 god. na nivou 1953 god. Iako se sa ovim sredstvima ne mogu pokriti sve potrebe i zahtjevi, ona su ipak dovoljna za normalno funkcionisanje službi Narodnog odbora. Pri ovome važno je napomenuti da ova

sredstva u konačnom planu mogu biti i veća ukoliko diskusija o predlogu plana покаже, да се могу ostvariti veći prihodi od predviđenih. Ovo najviše ovisi o diskusiji koju privredne organizacije budu vodile o mogućnostima povećanja svoje dobiti, jer nije isključeno da se tu i tamo kriju izvjesne rezerve koje bi omogućile veća sredstva za raspodjelu kroz budžet.

Diskusija o predlogu društvenog plana za 1954 godinu otpočeće ovih dana i u njoj treba da uzmu učešća i da se angažuju radni kolektivi i njihovi organi upravljanja, organizacije SSRN, građani preko zborova birača, društvene organizacije, stručna udruženja itd. Učestvovanjem u diskusiji o predlogu plana radbenici našeg grada koristeći svoja socijalistička demokratska prava doprinose rješavanju problema grada i njegovom privrednog i opštedruštvenom razvitku, a time i jačanju naše socijalističke zajednice.

Ismet Hadžimujagić

Активност омладине у Крупи на Врбасу

Ових дана одржана је Општинска конференција Народне омладине у Крупи на Врбасу, која је уједно била и завршни дио омладинских избора на овој општини. Извјештај о стању у омладинској организацији поднио је друг Миодраг Вулин, претседник Општинског комитета Народне омладине. Већи дио омладине нашао је одговарајуће форме и методе у раду. Омладина је активна нарочито у спортским и културним друштвима, затим у раду на здравственом просвјетивању сеоске омладине. Такве тежаче у селу Љубачеву похађа 50 омладинки, а ни Јагара и Крупа на Врбасу не заостају за овим тежачем.

У селу Љубачеву предвиђа се изградња основне школе и цистерни за воду. Радови на овим објектима су већ почели, а омладина је такође дала свој удио. Општинска конференција одлучила је, да се селима Крминска, Рацунама и Вастасима мора пружити више помоћи, јер у њима нема школа око којих би се окупљала омладина и радила на свом просвјетивању.

Видно мјесто у дискусији заузеле су разговори о раду културно-умјет. друштва „Младост“ у Крупи на Врбасу. Ово друштво има добре услове за рад, јер су око њега окупљени скоро сви просвјетни радници који се налазе на овом подручју.

У Јагарима је постојала мјесна читаоница, која је уједно била најпогодније мјесто за састанке и договоре младих, али је прије краћег времена ове про-

сторије заузело Среско угоститељско предузеће и отворило гостионицу. Књиге из библиотеке, штампа и радио из читаонице данас леже покривени прашином у магацину земљорадничке задруге.

О овим и сличним питањима много се дискутовало на овој конференцији. О томе су донесени и одговарајући закључци. Предвиђено је савјетовање са бившим градитељима са радних акција, рачунајући на њихову помоћ и размотрена је могућност за формирање штаба који би руководио изградњом школа и других објеката на подручју општине. А на крају изабран је нови Општински комитет и делегати за Среску конференцију Народне омладине.

М.

Комунисти општине Добрња дискутују о идеолошком раду

Ових дана одржан је проширени пленум Општинског комитета Савеза комуниста, коме су присуствовали и чланови Општинског комитета Народне омладине у Добрњи. Овом пленуму присуствовали су из Среског комитета Брашко Суручић и Невенка Петрић. Пленум је расправљао о политичком и идеолошком раду међу члановима Савеза комуниста на терену ове општине. Дошло се до закључка да на овом терену није било организованог политичког рада међу

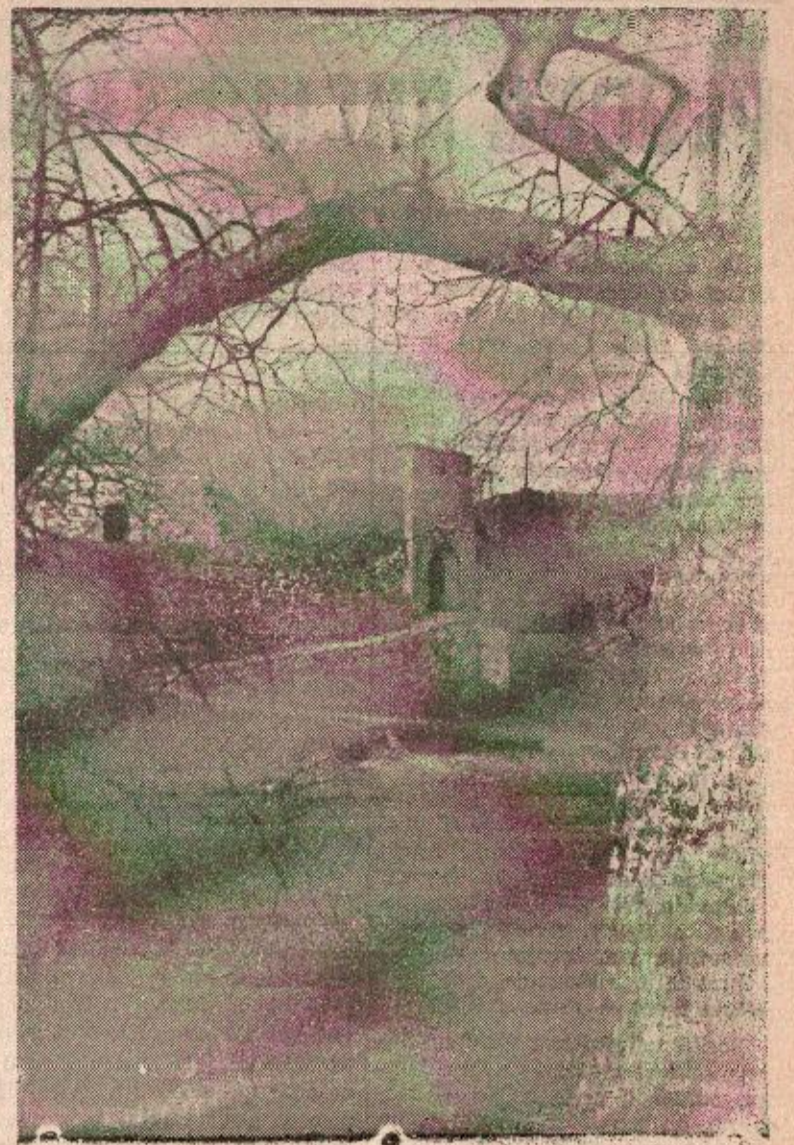
комунистима. Грешке за овај напредак могу се донекле приписати и Општинском комитету Савеза комуниста, јер другови из комитета нису водили рачуна да се створи план политичког и идеолошког рада на терену, који би омогућио да се политички ниво комуниста подигне на виши степен.

Донесени план о политичком раду са члановима Савеза комуниста усмјерен је к томе, да се од политички јачих другова ство-

ри једна група која ће друштвени помоћ политички слабијим члановима. Постављено је и питање, да ли са читавим чланством поћи са истог мјеста у разради материјала?

Приједоро је да треба строго водити рачуна о томе, да се долази у преради материјала од онога мјеста — одакле су комунисти способни да га прате. Закључци донесени на одржаном пленуму почели су се одмах спроводити у дјело.

М. К.

У Кастелу — тврђави која је изградена у доба Турака на обали Врбаса, предвиђа се уређење Градског музеја Банје Луке

НИЗ ПРАКТИЧНИХ МЈЕРА ЗА ПОБОЛЈШАЊЕ ПОЛЈОПРИВРЕДЕ У ИВАНЈСКОЈ

16 марта одржан је и проширени пленум Општинског одбора SSRN, којем су присуствовали поред чланова пленума сви комунисти и руководиоци осталих политичких организacija. Пленум је као основно питање поставио неке проблеме пољопривредне производње о којима је био поднесен и краћи реферат о стању појединих основних грана производње. У реферату је посебна пажња била посвећена стању воћарства и мјерама које би требало подузети да се извјесни проблеми riješe. Како кроз реферат и кроз дискусију посебно је истакнуто да на општини постоји велики број неплодних воћних стабала. Од укупно 87.820 стабала отпада на неплодне 18.810 стабала или 22%. Забринјавajuће је то што од укупног процента неплодног броја стабала преважан дио отпада на она стабла која су запуштена. Било је говора и о томе шта предузети да се садашњи приноси воћа повећају.

Пленум је након вишесатне дискусије усвојио низ конкретних практичних мјера у погледу постојећег стања, а у циљу побољшања производње. Као основни задатак пленум је поставио да се убудуће све акције и мјере које буду предузимане, као што је бр. сјечење и окопаванје воћа, прскање воћака итд., изврше у потпуности, а не као дјеломично и повремено, као што се досада често р. дило. Као посебни задатак пленум је поставио окупљање најнапреднијих домаћина у појединим селима у друштва напредних пољопривредника, који би уз директну помоћ и сарадњу пољопривредних стручњака примјенивали у свом газдинству у свим гранама дјелатности оно што је напредно и што данашња пољопривредна наука тражи. Исто тако пленум је доио одлуку да се одмах приступи припремама за одржавање годишњих конференција у основним организацијама Социјалистичког савеза.

Боро Бјелкановић

О пољопривреди и просвјети расправљао је проширени пленум СО ССРНЈ у Приједору

У суботу је у Приједору одржан проширени пленум Среског одбора ССРНЈ. Пленум је расправљао о проблемима у пољопривреди и просвјети на терену овог среза. Много се дискутовало о изградњи школа и школског простора. Закључено је да се доврши 10 школа, које се налазе у градњи, и да се подигне још толико нових. Углавном, омладина ће бити главна радна сна-

га, јер ће она на тај начин приступити спровођењу одлука овогodiшњег пленума ЦК НО БиХ.

У дискусији о стању у пољопривреди говорено је највише о прољетној сјетви и њеној важности, те о примјени агротехничких мјера, као и о 10-годишњем плану унапређења пољопривреде на Приједорском срезу. Пленум је завршио рад.

М. К.

PLODNA AKCIJA SAVEZA BORACA

FOND ZA POMOC RATNOJ SIROČADI —
UVODENJE PATRONAŽE — ŠKOLOVANJE I STIPENDIJE

Ako bi pogledali u evidenciju sa kojom raspolaže Odbor Saveza boraca, onda bi vidjeli da se na području grada nalazi 201, a na području sreza 470 djece palih boraca. Dalje, na području sreza imamo 1150, i na području grada 706 djece — žrtava fašističkog terora. Istina, evidencija je tu i tamo manjkava i nije u potpunosti sređena. No sada se na tome radi, i kada se jednog dana uspije u potpunosti srediti ovo pitanje, onda će Savez boraca biti omogućen uvid i potpuno praćenje razvoja svakog pojedinog djeteta. Inače o djeci palih boraca vodi se konstantna briga kako o njima samima, tako i o njihovoj imovini. Odbor Saveza boraca stalno saraduje po ovim pitanjima sa organima Narodnih odbora, i nastoji da se ovo pitanje u osnovi pravilno riješi. Uglavnom, organi Narodne vlasti u ovom slučaju rješavaju sva administrativna pitanja, a Savez boraca se ovdje pojavljuje kao inicijator za brže i pravilnije rješavanje svih problema djece — ratne siročadi.

Poslije zajedničkog Plenuma Socijalističkog saveza i Saveza boraca, održanog prije izvjesnog vremena na kome je pored ostalih pitanja razmatrano i ovo pitanje — briga o djeci palih boraca pojačana je, i zaoštrana borba za što bolju i efikasniju zaštitu i odgoj djece palih boraca — antifašista. Takođe i na skupštinama Saveza boraca po opštinskim područjima koje su sada u toku razmatra se ovo pitanje. Konstatirano je, naročito na skupštinama po opštinskim područjima, da je bilo takvih slučajeva, da staralac na dijete prima određenu visinu novčanin prinadležnosti koje troši na sve i sva, ali ne na ono za što ih je dobio — u ovom slučaju na izdržavanje i školovanje djeteta koje se kod njega nalazi. Odbor Saveza boraca na ovo je odlučno reagovao, i takve ljude pozivao na dogovor, a u krajnjem slučaju insistirao na odgovornosti pred organima narodne vlasti.

Dosada je zalaganjem ovoga odbora uključeno na izučavanje raznih zanata u privredi 63 djece palih boraca bez oba, i 70 djece bez jednog roditelja. Od toga broja 37 djece nalazi se u domovima učenika u privredi, dok su ostali smješteni kod staralaca. U upravnim odborima domova gdje su smješteni ratna siročad nalaze se i članovi organizacije Saveza boraca. Pored toga pojedini članovi odbora Saveza boraca zaduženi su za povremeni obilazak ove djece u domovima.

Danas Glavni odbor Saveza boraca stipendira na školama 29 djece. Jedan broj mogao bi da stipendira u idućoj godini i ovaj Odbor, ukoliko uspije da ojača postojeća materijalna sredstva, kroz sadanju akciju na stvaranju fonda za pomoć djeci palih boraca.

Ideja o stvaranju takvog fonda rodila se u nekim odborima Saveza boraca još prije godinu dana, ali se njenom realizovanju pristupilo tek prošle godine. Tu i tamo, bilo je i nepravilnih reagovanja u nekim radničkim kolektivima na ovu akciju. Uglavnom, Savez boraca stoji na stanovištu da se novčana sredstva za ovaj fond trebaju odvajati iz viška fonda plata, a to je bila kod izvjesnih preduzeća tendencija. Ovdje bi ljudi morali shvatiti da takvi prilozij trebaju da budu odraz svijesti pojedini kolektiva, kao i pojedinaca, te da takav prilozij čini, ne da s tim opterećuje fondove društva, već fondove koji stoje na slobodnom raspolaganju kao višak.

Kada jedan kolektiv može da odvoji veće sume novca za pomoć raznim društvenim i ostalim organizacijama, i uopšte na niz manje korisnih akcija, radi čega onda ne bi mogao odvojiti izvjestan dio za izdržavanje ove djece — djece palih boraca koji su izgubili za slobodu koju mi danas uživamo.

U nekim drugim mjestima ovaj fond je već osamostaljen. Tako se

kod preduzeća prilikom dodjeljivanja stipendija uglavnom pojavljuju dvije vrste opštenja sa djecom — uzimanjem izvjesnog broja djece kojoj direktno kolektiv isplaćuje određeni iznos na ime mjesečne stipendije i vodi ostalu brigu o njima posredno — preko Odbora Saveza boraca na čiji tekući račun, od strane preduzeća doznauče se određena suma novca u ove svrhe. Za razliku od konkursa za stipendiranje djece palih boraca, koji je raspisao Centralni odbor, gdje su mogla konkurisati samo starija djeca (gimnazije i fakultet), stipendije u nekim gradovima primaju i djeca u osnovnoj školi, što je u osnovi i pravilno.

Postoje i izvjesni predlozi da se pristupi osnivanju centara u koje bi se primala djeca palih boraca, koja iz bilo kog razloga nisu uspjela da završe školovanje ili naukovanje nekog zanata. Naime, činjenica je, da je jedan dio djece potpuno nepismen, i bez zanata koji bi mu omogućio materijalnu egzistenciju. A i danas nam se dešava, da neki rukovodeći ljudi u privredi odbijaju da prime na zanat jedno ovakvo dijete, ako je prekoračilo određenu granicu starosti, pa ma i za jedan mjesec. Zato bi ovom pitanju ljudi u privredi morali prilaziti sa više pažnje, a propise u izvjesnoj mjeri prilagoditi rješavanju ovog i te kako važnog problema.

Pored toga što bi se novac iz ovog fonda trošio na izdržavanje i školovanje djece, izvjestan dio bio bi upotrebljen za organiziranje ljetovališta za djecu palih boraca, za organiziranje zdravstvenih akcija i posjete porodicama kod kojih su ova djeca smještena itd. Na ovom polju dosada je već mnogo učinjeno.

Da bi se fond djece palih boraca osamostalio i obogatio —

odbor Saveza boraca neće čekati samo na pomoć radnih kolektiva, već će i on samostalno poduzeti nekoliko akcija na prikupljanju novčanih sredstava. Tako će početkom idućeg mjeseca dati svoju priredbu koja je postala tradicionalna. Pored evociranja na slavne dane iz naše revolucije, ovakve priredbe imaju i veliko vaspišno značenje. Zatim, u toku godine pristuplje se štampanju markica Saveza boraca, a priloz koji se dobije prodajom markica takođe će biti uključen u ovaj fond. Na taj način biće stvoren solidan osnov fonda koji će kao takav za početak moći prilično da pomogne, ili bolje rečeno, upotpuni one materijalne praznine djece palih boraca, kojih tu i tamo još ima, iako su našli pozitivni Zakonski propisi, uglavnom riješili socijalno pitanje te naše djece. Savez boraca će morati da vodi stalnu brigu o održavanju ovog fonda, i da to bude jedna stalna akcija.

Pored ove, nedavno je pokrenuta akcija za uvođenje patronaže. Djeca palih boraca koja se nalaze u internatima imaju dobre životne uslove, ali ovim gestom želi im se pružiti ono što jedino može da da porodični krug, a to je više njege i privikavanje na život u porodičnom krugu. To je ujedno odraz ljubavi drugova njihovih otaca koji su pali za njihov i naš bolji život. Dosada se samo u II i III kvartu javilo preko 420 porodica koje su spremne da prime preko nedelje u svoj dom djecu palih boraca, i time im daju ono što ni u kom slučaju ne može da im da internat ili škola.

Ukratko, Odbor Saveza boraca pokazao je puno inicijative za rješavanje pitanja u kojima je ovdje bilo riječi.

D. Momčilović

U vrijeme zimskog ferija grupa djece palih boraca iz bosanske Krajine posjetila je Beograd
Na slici: gosti CDNJA

Изградња партизанских гробља и брига о дјецп палих бораца у средишту пажње Савега бораца

Ovih dana osnovne organizacije Saveza boraca održavaju godišnje skupštine i na njima, pored biranja rukovodstva, pretresaju postignute uspjehe i učinjene propuste u radu. Takođe se govori i o narednim zadacima organizacije. Na svim ovim skupštinama naročito se diskutuje o zbrinjavanju djece palih boraca i žrtava fašističkog terora. Istina organizacija Saveza boraca na sreću postigla je u ovom pogledu vidne rezultate. Ona je, gutem seoskih sastanaka, pojedinačno proučavala uslove života i rada svakog ovog djeteta, poslije čega su davani konkretni predlozi Narodnom odboru za zbrinjavanje i školovanje ove djece. Takođe je na ovom zadatku i Savjet za Narodno zdravlje i socijalnu politiku НОС-а dao značajan udio. Jedino je još preostalo da se kod sve ove djece regulišu imovinski odnosi,

што је сада у току. Организација у Подрашници, да би се ипак још једном увјерила у услове живота ове дјеце, на последњем састанку формирала је комисију која има да обиђе сву ову дјецу у њиховом селу и да о томе поднесе извјештај организацији. Такође су ова дјеца, која још пишу из било којих разлога завршила основну школу, поновно укључена у основне, односно двогодишње школе и течаје, да би завршили основну школу.

Такође се дискутује, поред осталог, и о изградњи партизанских гробља. Иначе ће све основне организације углавном добровољним радом и материјалним прилозима подићи партизанска гробља и извршити свечан пренос посмртних остатака палих бораца у НОБ и жртава фашистичког терора.

Радкој Јаркић

Povodom članka:

Kulturni ili stambeni dom

U prošlom broju »Banjalučkih novina« objavljeno je članak pod gornjim naslovom, potpisan od autora Miloša Vrhovca. Prošireni plenum opštinskog odbora SSRN Ivanjske na svom sastanku održanom 16 marta o. g. nakon šire diskusije o realnosti članka i principijelnosti autora, želi da upozna širu javnost o slijedećem:

Kroz cjelokupan napis »autora« dolaze do izražaja dvije osnovne stvari. Prvo je da autor većinu svojih konstatacija i mišljenja zasniva na podacima koji nisu realni i ne odgovaraju stvarnosti, a drugo da autor uopšte i ne pokušava da kroz svoj napis dadne mišljenje i predloge kako bi se pojedini »problemi« riješili.

1. U uvodu napisa autor tvrdi da na našem terenu postoji više masovnih organizacija, kao što su KPD »Seljačka sloga«, DTV »Partizan« i još neka druga. Međutim ova društva bar dosada nisu tretirana kao masovne organizacije, što smatramo da zna svaki naš građanin.

2. Druga tvrdnja da su ta društva sve do prošle godine imala jedan težak problem kako nabaviti osnovne rekvizite i instrumente takođe ne odgovara stvarnosti. Našem ogranku »Seljačke sloge« još 1949 godine bivši Oblasni narodni odbor dodijelio je kao poklon kompletan tamburaški orkestar, kao i materijal iz koga je napravljena garnitura narodne nošnje. S tim istim orkestrom služili se naše društvo sve do danas, prema tome ne može se uopšte govoriti o tome problemu, koji autor riješava tek prošle godine, a u pomoć Opštinskog komiteta SKJ. Isto tako nije tačno da je DTV »Partizan« riješio pitanje rekvizita uz pomoć Opštinskog komiteta SKJ, već je to učinila zem. zadruška, koju autor, ne znamo iz kojih razloga, čak nigdje i ne spominje, iako je ona u prošloj godini utrošila preko 200.000 dinara za nabavku fiskulturnih rekvizita, dekoraciju kulturne sale, čitaonice, te dopunu biblioteke i orkestra.

3. Isto tako konstatacija da je društvo »Partizan« sve doskora imalo svoje prostorije i da ih je sada izgubilo ne odgovara stvarnosti. Naime stvarno je bilo ovako. Društvu je bilo dodijeljena prostorija u Zadrudnom domu koja je bila namijenjena za mjesnu ambulantu, kao privremeno rješenje. Kada je ta prostorija bila ispraznjena radi useljenja jednog prosvjetnog radnika, onda su fiskulturne rekvizite bile pohranjene u prostorije Opštinskog komiteta u kojima su te stvari mjesecima bile pohranjene. Ako je tako onda

autor članka, nema nikakvih stvarnih razloga da se žali na nerazumljivanje »odgovornih«. Ako bi se u vezi ovoga moglo nešto reći, onda bi se jedino moglo primijetiti, da li je pravilno da se prostorije komiteta koriste za smještaj fiskulturnih rekvizita.

4. Kroz napis autora dolazi do izražaja tendencija da »odgovornih« nemilosrdno zloupotrebljavaju kulturne prostorije, jer imenovani poziva cjelokupnu javnost da sprječavaju takve nekulturne postupke i samovolju. Međutim prostorija uz čitaonicu, koja je ustupljena licu koje se stara o čitaonici, ne predstavlja nikakvo ugrožavanje kulturnog djela zadrudnog doma, jer se to praktikuje u svim našim zadrudnim domovima, kao i u društvenim prostorijama i pojedinim organizacijama i društvima u Banjoj Luci. Činjenica je da se osnovne prostorije zadrudnog doma zaista koriste u namjenjene svrhe.

5. Autor isto tako tvrdi da postojeća biblioteka ima 600 knjiga i da je ona rezultat pomoći grada selu. Odmah zatim nastavlja da se nalazi u ormaru koji nema nikakvih vrata i da se ne zna za polovinu knjigu. Sve naprijed je netačno prikazano. Stanje je sasvim drugačije. Knjige su prema našim mogućnostima solidno smještene i o istima se vodi evidencija. Ukupno ima 641 knjiga, od kojih je na licu mjesta u biblioteci 431, dok se 40 knjiga nalazi kod čitalaca, a 170 knjiga nalazi se u tri pokretne biblioteke u tri naša sela: Šimići, Kozara i Donja Ivanjska.

Za posljednja dva mjeseca samo u Donjoj Ivanjskoj bilo je 128 čitalaca. Isto tako tvrdimo da se tamburaški orkestar nalazi na određenoj mjestu, da je kompletan i da se redovno koristi u društvu. Taj isti orkestar, za koji autor kaže, da se tambura može naći svugdje i svakakvih, a najviše pohabanih i bez žica, redovno se svaku večer koristi za vrijeme probe ogranka »Seljačke sloge«.

Iz svega izloženog može se vidjeti da autor objavljenog članka, iako živi u ovom mjestu i treba da poznaje sve stanje i prilike on ih stvarno ne poznaje ili ih neće da poznaje. Mi smatramo da naša štampa nema za cilj da neobjektivnim pisanjem pojedinih neodgovornih ljudi, pogrešno informiše našu javnost, zbog čega molimo da se naš odgovor u cjelosti objavi. Ujedno smo mišljenja da ovakvim i sličnim »autorima« ne služi na čast obmanjivanje javnosti i treba prethodno da ispituju stvari, pa ih tek onda publikuju.

Plenum Opštinskog odbora SSRN, Ivanjska

PRAZNA OBEĆANJA

Riječ je o »radu« opštinskog odbora Socijalističkog saveza u Bjelaju, srez Mrkonjić Grad, koji spada među najslabije na sreću. Upravo radi toga i osnovne organizacije na ovom području, po svojoj aktivnosti, spadaju među najslabije. Međutim bez pretjerivanja može se reći da je opštinski odbor Socijalističkog saveza u Baraćima najaktivniji, pa su pravnno i osnovne organizacije kao cjelina najbolje na sreću. Ali je karakteristično da opštinski odbor Socijalističkog saveza u Bjelaju na svakom sastanku ili konferenciji mnogo obećava. Naime, ističe da će aktivirati organizaciju i da će sve teći kao »med i maslo«. Međutim to često puta ostane samo obećanje, nastavi se po starom. Ne samo da ovo opštinsko područje u pogledu političke aktivnosti stoji slabije od ostalih, nego i u pogledu prikupljanja članarine od članova Socijalističkog saveza. Ovi su u 1953 godini platili članarinu svega 2%, a o prikupljanju za 1954 godinu nema ni govora. Procenat nije slab radi neaktivnosti članova, nego zbog nerada odbora. Međutim Baraćka opština naplatila je članarinu u 1953 godini za 75%, a za ovu godinu naplata teče još

urednije. Eto, upravo od aktivnosti rukovodstva često puta zavisi aktivnost osnovnih organizacija Socijalističkog saveza.

R. J.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА СРЕДЊЕ- МЕДИЦИНСКИХ РАДНИКА

Na nedavno održanoj skupštini Udruženja medicinskih radnika, na kojoj su učestvovali delegati sa bivše Banjalučke oblasti, bilo je riječi o djelatnosti Udruženja unazad godinu dana. Palo je i nekoliko prijedloga, između kojih i inicijativa za pokretanje lista namijenjenog srednjim medicinskim kadrovima. Danas izlazi jedan centralni list, ali se osjeća potreba i za jednim listom koji bi tretirao probleme iz jedne određene oblasti.

Istaknuto je, da je Udruženje uzelo vidnog učeha u kursovima na zdravstvenom prosvjeteljavanju seoske omladine. Nekoliko ekipa boravilo je izvjesno vrijeme na terenu i tom prilikom pružilo znatnu pomoć seoskom stanovništvu. U ovoj godini biće posvećeno više pažnje stručnom uzdisanju članstva, akcijama na zdravstvenom prosvjeteljavanju itd.

D. Vrančić

Zadružni pogoni u Ivanjskoj izdvojice se u samostalne objekte

Početkom marta održana je skupština zemljoradničke zadruge. Već od ranog jutra delegati su stizali u grupicama iz pojedinih zaseoka i sela. U čitavom centru opštine osjećala se toga jutra pojačana živost i raspoloženje. Još prije početka skupštine delegati su u grupama diskutovali o pojedinim pitanjima i problemima koje skupština treba da riješi.

Pored izabranih 95 delegata, skupštini je prisustvovao veliki broj zadrugara, tako da je sala zadrugara skoro do posljednjeg mjesta bila puna. Nakon podnesenog izvještaja upravnog i nadzornog odbora zadruge, razvila se živa i svestrana diskusija. Svaki je htio pončesto da kaže, govorilo se o proteklom radu, izvjesnim uspjesima i slabostima, a bilo je oštire kritike i primjedaba kako su se rješavali pojedini problemi. Iako je zadruga ostvarila čisti poslovni dobitak u iznosu od 115.000 dinara, mnogi zadrugari su isticali da je taj rezultat mogao biti veći, da se od strane uprave vodilo više računa o tome gdje se ulažu novčana sredstva i kako bi se ta sredstva mogla bolje iskoristiti itd.

Nakon svestrane diskusije skupština je usvojila izvjesne zaključke za budući rad zadruge. U tu svrhu riješeno je da se zadruga trgovina u punom smislu prioritetišće na otkup i prodaju poljoprivrednih proizvoda, jer je to bio jedan od osnovnih nedostataka u prošloj godini. Radi bolje ekonomičnosti i vođenja veće brige o pojedinom zadrugnom pogonu, riješeno je da se oni izdvoje u samostalne objekte. Kao osnovni i

glavni zadatak skupština je riješila da se u tekućoj godini težište zadružne aktivnosti prenese na uređenje i proširenje postojeće zadružne ekonomije i direktnu pomoć pojedinim zadrugarima u cilju da se što više učini na unapređenju naše poljoprivrede. Takođe je zaključeno da se u okviru zadruge priđe formiranju društava naprednih poljoprivrednika, a posebno je stavljeno u zadatak novoizabranom upravnom odboru da u toku godine vrši pripreme kako bi se u idućoj zimi pri zadrugi održao tromjesečni poljoprivredni kurs koga bi pohađao određen broj zadrugara radi obučavanja i usavršavanja u poljoprivredi.

Zemljoradničke zadruge Novskog sreza zatražile kredit

Zemljoradničke zadruge Novskog sreza zatražile su garancije od Narodnog odbora sreza za dobijanje investicionog kredita od Narodne banke. Garancije su zatražile slijedeće zadruge: Bos. Petrinja dinara 1.251.000.-; Dobrljin 630.000.-; Svodna 1.660.000.-; Vel. Ruška 323.000.-; Maslovar 928.000.-; V. Žuljevica 746.000.-; Matavazi 1.427.000.-; Rudice 570.000.-; Bos.

Kostajnica 2.433.000.-; Bos. Novi 1.383.000.-.

Zatim su garancije zatražile i Znanisko-nabavno prodajna zadruga Bos. Novi din. 1.933.000.-; Kroatjačka zadruga din. 2.000.000.-; Poljoprivredno dobro Doljanice din. 2.900.000.-.

Krediti su odobreni i služice za unapređenje poljoprivrede.

B. B.

Svoja prava možemo postići mirnim, legalnim putem

Neki podaci o uzrocima krivičnih djela

U toku 1953 godine pred Sreškim sudom u Banjoj Luci odgovaralo je 320 lica za izvršena krivična djela protiv života i zdravlja ljudi počinjena tjelesnim povredama. Ta cifra u isto vrijeme predstavlja i broj ovih krivičnih djela u istom vremenskom razdoblju, ili izraženo u procentima prema svim ostalim krivičnim djelima na ovom sudu 26%. Ako iz ovog procenta izlučimo privatne krivične tužbe radi uvrede i klevete dobivamo procent od oko 37%.

To je svakako velika cifra. Pri tome moramo imati u vidu činjenicu da su počinioci ovih djela u većini slučajeva lica koja inače nisu skloni kriminalu i koja prvi put odgovaraju pred sudom. Radi toga nas ova pojava kao jedno društveno zlo mora uputiti na razmišljanje. To tim prije što ova vrsta krivičnih djela ne stoji direktno u vezi sa ekonomskim i socijalnim uslovima, kao što na primjer do krađe obično dolazi zbog pomanjkanja sretstava za život lica sklonih neradu, pogrešno orijentisanih u borbi za egzistenciju. Ako dakle, uzrok ovim djelima nije u objektivnim poteškoćama, smatramo da bi se upoznavanjem uzroka, putem svih društvenih organizacija moglo postići smanjenje ovih djela i broj krivično odgovornih lica. Značaj ovog zadatka pokazuje se u punom omjeru ako počinioc ovih djela, kao što je to uglavnom, shvatimo kao lica koja inače žive poštenim životom, pa su i društveno aktivni učesnici, nekada i omladinici.

Stoga, da vidimo koji je to uzrok.

U većini slučajeva to je osveta, ili drukčije rečeno neodgovorno »kaznjavanje« pojedinaca, lična sankcija i represalija. Tako, komšije, ili često braća i inače rodbina zbog nekog parčeta zemlje čije je vlasništvo sporno, zbog puštene stoke na usjeve ili obrane voćke rješavaju ova pitanja batinama. Ako pri tome ostane samo modrica, a ne dođe do neke teže ozljede postoji krivično djelo lake tjelesne povrede za koje je predviđena kazna zatvorom.

Povod tuči, obično su svađe. Pri svakoj svađi dolazi do uvrede. Uvredeni potom prilazi strožijoj »kazni« udarcima koji prouzrokuju laku tjelesnu povredu, ili čak i tešku.

U prvom slučaju postoji mogućnost da se osporena i ugrožena prava zaštite legalnim — sudskim putem podizanjem građanske tužbe

za utvrđivanje vlasništva, smetanja posjeda i naknade štete, a u drugom sudska zaštita ličnog dostojanstva putem pokretanja krivičnog postupka na koje ima svaki građanin pravo.

Dakle, zakon daje mogućnost tamo gdje postoji pravo da u materijalnom ili moralnom pogledu dođemo do uspostavljanja prava. Pored toga dolazi i previše često, što pokazuje broj ovih krivičnih djela, do ličnog obračunavanja, kojim su se služili ljudi dok nisu imali pisanih zakona prije 2.000, pa i više godina. U tome se pokazuje sva nazadnost ličnog obračunavanja, a štetnost se očituje najviše za samog počinioca koji biva kažnjen zatvorom, a kroz to i za zajednicu uopšte.

Pored navedenog, razlog tučama često je pijanstvo. Nećemo posebno podvlačiti potrebu borbe protiv pijanstva i njegovu štetnost u zdravstvenom i društvenom smislu. Na ovom mjestu ističemo samo da i kod ovih brojnih krivičnih djela pijanstvo igra znatnu ulogu i ona su vrlo često posljedica tog stanja.

Prema tome zadatak bi nam bio da poučimo građane da sva svoja prava mogu postići mirnim, legalnim putem i da ne primjenjuju sretstva ličnog obračunavanja, jer ih ona vode u kriminal, na optuženičku klopnu i zatvor, a pored toga da neprekidno postavljamo na svakom mjestu na dnevni red pitanje pijanstva.

Ako ovome posvetimo veću pažnju, rezultat neće izostati, a to je u opšte-društvenom interesu.

K. O.

Rano proljeće izmamilo je prve orače. Ntve oživljavaju, prevrće se i puši masna zemlja

Na slici: za traktore u Lijevece putju ima puno posla.

Na slici: za traktore u Lijevece putju ima puno posla.

Na slici: za traktore u Lijevece putju ima puno posla.

Neriješeni komunalni problemi u Mrkonjić Gradu

U zadnje vrijeme vode se u Mrkonjić Gradu razgovori i diskusije o neophodnosti rješavanja najvažnijih komunalnih problema mjesta. Naravno da bogata diskusija često puta donese plod. Na prvom mjestu ističe se potreba izgradnje kulturnog doma, doma narodnog zdravlja, vodovoda, kanalizacije itd.

Poslije rata Mrkonjić Grad se počeo znatno brže razvijati. Broj stanovnika iz dana u dan raste. I naravno da se morao pojaviti problem u snabdjevanju vodom, jer je ovdje izgrađen vodovod 1898 godine, koji je predviđen za svega 20 česmi, a kapacitet mu je vrča svega pet litara vode u sekundi. Promjer glavne cijevi je 80, a razvodnih 50 milimetara. Međutim danas samo jedna zgrada ima 20 česmi. I radi toga jedan dio grada oskudijeva u pijačo vodi. Jedino kaptažom još jednog vrela, koje je udaljeno od sadašnjeg rezervoara 500 metara, proširenjem rezervoara i izmjenom razvodne mreže koja je dotrajala, a cijevi su odveć tijesne, grad bi riješio problem vode. Ni sa kanalizacijom ne stoji ništa bolje. I ona je stara i dotrajala, a na dosta mjesta u gradu nije ni postojala.

Zgrada, koja je korištena za kulturne svrhe pretvorena je u bioskop, iako mali, jer je dotadašnji bioskop renoviran za dom Zavno-bih-a i u njemu otvorena izložba. I naravno da se sada postavlja pitanje gdje održavati konferencije, sastanke i izvoditi kulturne programe. Pri održavanju nekih sastanaka, pa i najmanjih, mora se koristiti bioskopska sala osnovna škola, ili prostorije Narodnog odbora sreza. Te se prostorije koriste uglavnom i za kulturne potrebe grada. To je problem o kome treba ozbiljno prođiskutovati. A riješiv je jedino izgradnjom kulturnog doma.

Sadašnja bolnica nalazi se na veoma nepodesnom položaju, usred grada, gdje joj uopšte nije mjesto. Pored toga zgrada je mala i dotrajala. Iako takva u njoj je smještena i ambulanta sa desetak kreveta, porodilište, zubna ambulanta itd. Ovaj srez broji preko 30.000 stanovnika, raštrkan je sa slabim komunikacijama, radi čega bi u prvi plan morali staviti izgradnju Doma narodnog zdravlja, jer bi se samo na taj način mogla efikasno razvijati zdravstvena služba na srezu.

R. Jarić

Skupština geodetskih stručnjaka

Ovih dana geometri su održali godišnju skupštinu, kojoj je ispred Republičkog Društva geometara prisustvovao drug Husejin Muhamedagić, direktor Srednje geodetske škole u Sarajevu. Analizirajući protekli rad konstatovano je, da se stručni radovi oko sastavljanja Katastarskog operata i računanja Katastarskog čistog prihoda privode kraju. Katastarski čisti prihodi služice kao podloga

za novo oporezivanje zemljarine.

Svestrano se razvila diskusija o što efikasnijoj pomoći starijih geometara, sa održavanjem praktičnih stručnih predavanja svojim mladim drugovima, kako bi ih što prije osposobili za samostalan rad. Zaključeno je da se u ovo presezonsko terensko vrijeme održa šest predavanja iz oblasti praktično-stručnog rada koji će geometri obavljati u ovoj godini, a sastoje se iz novog premjera gradova Bos. Brod, Travnik i Sanski Most.

Pored ostalog raspravljalo se i o nastavnom programu Srednje geodetske škole u Sarajevu, u kome je pravcu upravni odbor Društva geodetskih stručnjaka NRBiH razaslao članstvu anketu koja obuhvata svu problematiku stručnog i društvenog rada udruženja.

Na kraju se došlo do zaključka da je potrebno osnivanje koordinacione sekcije DIT-a, u Banjoj Luci i o pronalaženju zajedničkih prostorija, u kojima bi se iz svih grana tehnike pribavila literatura, a samim tim bi se privukla pažnja zainteresiranih lica iz svih struka. Ovim bi se stvorili uslovi za prenošenje stručnih iskustava u objedinjavanju tehničkih radova.

D. Stojaković

Neke organizacije Narodne omladine u Prnjavorskom sreзу nisu našle odgovarajuće forme rada

Nedavno je održana XI Sreska konferencija Narodne omladine za Prnjavorski srez, na kojoj je pored 110 delegata, prisustvovalo i predstavnik CK NO BiH, drugovi iz SSRNJ, Komiteta Saveza komunističara, te ostalih društvenih organizacija. Konstatovano je, da je pored izvjesnih slabosti kod nekih

osnovnih organizacija Narodne omladine postignut vidan uspjeh na okupljanju i omasovljenju organizacije. U toku protekle godine održana su 22 omladinska zbora, dato je 105 priredbi na kojima je bilo 22.500 posjetilaca, a u omladinska kulturno-umjetnička društva učlanjeno je preko 1.500 čla-

nova Narodne omladine. Na selu je odigrano 58 utakmica, dato 1.700 igranki, 252 partizanske večeri, i održano 164 razna predavanja.

Na terenu sreza postoje 33 omladinska doma, ali nažalost većina njih su neuredni i zapušteni, a poneki, kao dom u Kokorima, nalaze se u dvorištu crkve. Radi toga rad u nekim organizacijama sveo se samo na održavanje konferencija i priređivanje igranki. Bilo je riječi i o ispađima nekih članova narodne omladine u Kokorima i Potočanima, kojima je prešlo u naviku stalno opijanje i izazivanje tuča. Delegat iz Muslimanske Lišnje iznio je, da kod njih ima pojava konkubinata među omladinom. Dešava se da se neki omladinci žene dva do tri puta, ali se nigdje ne registruju. Protiv ovakvih pojava u organizaciji Narodne omladine biće povedena oštra borba, a njeno rješavanje stavite se u prvi plan.

Sreski konferencija raspravljala je o tome, kako povećati broj posjetilaca na tečajevima za zdravstveno prosvjeđivanje seoske omladine. Danas ove tečajeve posjećuje 900 omladinki, ali je taj broj mali, obzirom na broj članova Narodne omladine na terenu sreza.

Na kraju konferencija je izabrala novi Sreski komitet Narodne omladine od 19 članova. Zatim su podijeljene diplome i spomen značke omladincima koji su učestvovali na radnim sketijama Narodne omladine Jugoslavije preko 10 mjeseci. Najboljoj organizaciji Narodne omladine u selu Lišnja, dodijeljena je biblioteka od 120 knjiga. **B. Popadić**

Ovih dana kroz Prijedor

U čast 8 marta — praznika žena — Savez žena pri Sreskom odboru SSRN i društvo žena »Mira Cikota« pripremili su lijepu priredbu. U programu su učestvovali članovi RKUD »M. Stojanović« i OKUD »Polet«. Žene su spremile nekoliko kola te su i one nastupile sa folklornom grupom.

Održano je i nekoliko predavanja o značaju tog praznika, kako za žene grada tako i za žene po selima i većim kolektivima gdje radi veći broj žena.

Već smo pisali da su željezničari Prijedora riješili pitanje svog doma. Odluku koju su donijeli brzo su i sproveli u djelo. Odmah se pristupilo renoviranju bivše restoracije tako da je već sada sala završena i time je završen Dom željezničara. Mora se napomenuti da po svom unutrašnjem izgledu i uređenju spada među najbolje sale Prijedora. Dom je završen, ali će se otvorenje obaviti 15 aprila — na dan željezničara, kada će se održati svečanost u prijedorskoj stanici.

15 marta održana je godišnja skupština Mjesnog odbora željezničara. Skupština je održana u novom domu. Pored delegata i ostalih posjetilaca skupštini su prisustvovali i drug Zaim Drndo, predsjednik Zemaljskog odbora željezničara za BiH, predsjednik Narodnog odbora sreza drug Vrhovac i predsjednik Sreskog sindikalnog vijeća drug Komarević i još drugi gosti. Tom prilikom drug Vrhovac je održao predavanje o društvenom planu FNRJ za 1954 godinu, što su prisutni sa pažnjom i interesovanjem pratili, a drug Drndo je govorio o samoupravljanju na željeznici, o platnom sistemu —

specijalno željezničara i o važnosti i značaju sindikata uopšte.

U Prijedoru je 16 marta održana tradicionalna »Crveno-plava reduta«. To je godišnja zabava SD Mladosti i svake godine bude jedna od najuspješnijih i najboljih zabava. Za ovu zabavu vladao je veliki interes. Program je bio vedar i zabavan popraćen sa pjesmom i svirkom. Organizovana je i velika lutrija.

Posljednjih dana kako se vrijeme proljeće komunalni odsjek Gradske opštine pristupio je uređenju grada. Tako se u centru grada, gdje je nekad bila bašta — a zimus je iskopan arterijski bunar, pristupilo izgradnji zelene površine sa alejama. Prilaz bunaru je uređen i može se doći sa obadviije ulice, jer je nestalo nekadašnje ograde. Radi se i na uređenju parka na drugoj strani obale Vereka, tako da he sa obadviije strane Vereka biti štetalnice, sa sadnicama, cvijećem i zelenilom.

Na terenu sreza Prijedor u opštini Kozarac pojavio se tifus pjevač. U selu Kamichanima bilo je nekoliko slučajeva pjevača. Higijenska stanica u Prijedoru prodružela je sve mjere da se širenje tifusa spriječi i cijela opština je stavljena u karantenu. Sve škole na terenu te opštine su raspuštene. Poslate su ekipe koje vrše zaprašivanje stanovništva, pregleđaju pitku vodu i sve ostalo, s čim se prenose bakterije. Već skoro osam dana traje karantena i te ekipe su izgleda uspjele lokalizovati zaraznu bolest.

U radnim kolektivima Prijedora vrše se pripreme za izbor nove radničkih savjeta, koji he se održati do kraja ovog mjeseca. Diskutuje se o radu starih radničkih savjeta, o radu svakog pojedinca i ujedno se predlažu novi članovi. Već dosada u Fabrici celuloze predložen je veći broj kandidata nego što je potrebno za Savjet. U Rudniku Ljubiji pokrenuta je anketa u kojoj sudjeluju svi radnici i iznose rad svakog pojedinog člana Savjeta i ujedno kandiduju nove članove. U svim kolektivima se osjeća življa aktivnost.

M. Kulenović

Sreska konferencija Narodne omladine u Bosanskom Novom

Ovih dana u Bos. Novom održana je Sreska konferencija Narodne omladine. Istaknuto je da jedan dio omladine slabo učestvuje u radu zborova birača, savjeta građana i radničkih savjeta. Više mjesta u diskusiji zauzeli su razgovori o izgradnji škola, kao jednom od najvažnijih zadataka Narodne omladine u ovoj godini.

Zaključeno je da se u ovoj godini posveti više pažnje radu tečajeva za opšte i zdravstveno prosvjeđivanje omladine na selu. U tu svrhu pristupiće se formiranju pokretnih biblioteka, koje bi išle od jedne do druge organizacije.

B. B.

Na slici: polaznice jednog tečaja za zdravstveno prosvjeđivanje seoske omladine iz sela Zdena kod Sanskog Mosta

Godišnja skupština lovačkog društva u Srbcu

Lovačko društvo u Srbcu održalo je ovih dana svoju devetu redovnu godišnju skupštinu. Iz izvještaja Upravnog odbora vidi se da ovo društvo i pored dobrih uspjeha ima još neriješenih problema i nedostataka. Ima članova društva koji na lov gledaju samo sa svoje lične materijalne strane a ne gledaju lov kao važnu privrednu granu od koje naša zajednica ima dobre koristi. Kod tih članova nema lovačke discipline, krše propise, nastoje da što više divljači pobiju dok se druge strane malo uništavaju štetnu i grabežljivu divljač. Prošle godine na skupštini društva donijeta je odluka da svaki lovac ima obavezno predati 200 poena od ubijene dlakane i pernate divljači. Ovoj obavezni cijje udovoljilo 37 lovaca ne predavši ni jednog poena, osam lovaca djelimično je udovoljilo a ostali su u cijelosti udovoljili ovoj obavezni a mnogi je daleko i premašili. U prošloj godini lovci su utamili pasa skitnica 373 komada, mačaka skitnica 44, lisica 153, bizamski pačova 443, vučova 2 komada i 1721 švraču i vranu. Koliku štetu našoj lovnoj privredi nanose ovi grabežljivci vidi se samo iz toga da su u toku ove zime od pasa skitnica naštrpane 34 srne koje je dubok snijeg i zima istjerala iz Mogašice, 8 srna stradalo je od vučova, to je samo što se moglo ustapoviti po našim ostacima a svakako da je broj naštrpanih srna ove zime bio daleko veći.

U prošloj godini u društvu je bilo učlaeno 130 lovaca, a svega njih 70 produžilo je članstvo za ovu godinu do određenog roka, to jest, do kraja prošle godine. Mnogi su mislili da he se taj rok produžiti pa se nisu ni žurili (nisu pjevali da je to istina što je rečeno) te se sada moraju učlaenovati kao novi članovi.

Skupština je donijela odluku da za ovu godinu obaveza broj poena za svakog člana bude 300. Još su donijete odluke na kojem terenu se ove godine zabranjuje lov kao i da se za vrijeme lova na zecve dva dana sedmično (ponedjeljak i petak) ne smiju ubijati zecve, jer se njihov broj u posljednje vrijeme znatno smanio. Skupština je četvorici lovaca za primjeran rad na uređenju lova dodijelila diplome. Na kraju je izabrana uprava u koju su ušli drugovi lovci: Rađe Vujić predsjednik, Milan Popović, Svetlo Davidović, Brancko Majstorović, Jarko Stojković, Marko Tušić, Dane Davidović, Dušan Sladić i Miro Jurac. Po završenoj skupštini sekretar društva Svetlo Davidović saopštio je članovima da je društvena kerušnja »Lila« oštetila osam mladih kerova izvrsne rase.

Naveče je u zadružnom domu priređeno drugarsko lovačko вече sa krajim programom. Pružila se još jedna zgodna prilika lovcima da jedan drugome ispričaju svoje lovačke doživljaje i uspjehe.

Stojan Radović

Pred proslavu 40-godišnjice Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Sanskom Mostu

Dobrovoljno vatrogasno društvo u Sanskom Mostu djeluje već 40 godina, i ovih dana he proslaviti svoj jubilej. Na jednom sastanku koji je održan prije izvjesnog vremena zaključeno je da se ova godišnjica svečano proslavi. Izabran

se odbor za pripremu i organizaciju proslave.

Na istom sastanku je odato priznanje drugovima koji su se istakli u dosadašnjem radu, kao i na izgradnji vatrogasnog tornja.

A. B.

I Dobrovoljno vatrogasno društvo iz Prnjavora, održalo je ovih dana svoju godišnju skupštinu, na kojoj je bilo riječi o dosada postignutim uspjesima, i zadacima koji ih očekuju u ovoj godini.

PRIMJER ZA POHVALU

Ovdje želim da iznesem savjestan rad sreskog lekara u Bos. Gradini i njegove stvarne brige o ratnim vojnim invalidima.

Pregled invalida za banjska i klimatska liječenja u ovoj godini bio je stvarno otežan, a s obzirom da je bila velika zima cijeli januar i februar tek u martu se moglo prići pregledu.

Sreski Odbor SRVI odlučio je da se pregled vrši od 1 do 15 marta, ali baš tih dana sreski lekar drug Esad Prachić bio je u Sarajevu na polaganju ispi-

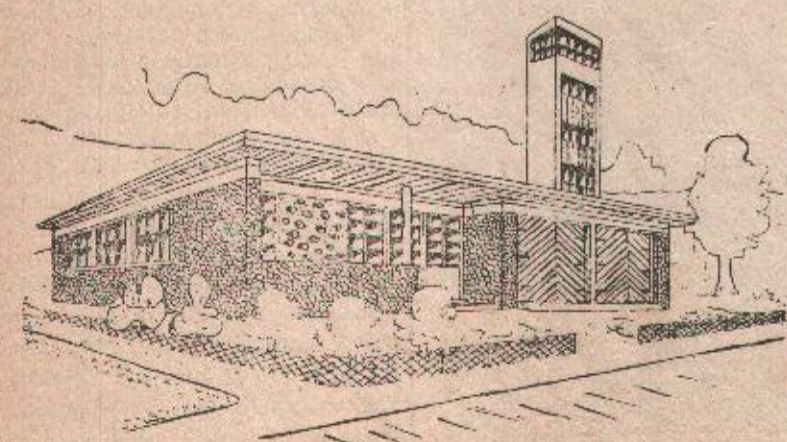
ta, a njegov se dolazak očekivao tek 15 marta, znači posljednji dan pregleda. U ovačjoj situaciji komisija za pregled invalida morala je uzeti lekara koji je zamjenjivao dr. Prachića za pregled invalida ali se time malo postiglo radi velikog posla u ambulanti, tako da je do 15 marta pregledano tek 2 do 3 invalida.

Dolazeći iz Sarajeva ujutru 16 marta doktor Prachić je znao da u ambulanti čeka veći broj invalida za pregled, zato se odmah sa stanice uputio u ambu-

lantu i bez ikakvog odmora počeo vršiti pregled invalida, ne gledajući na radno vrijeme. Zajedno sa komisijom drug Prachić pregledao je sve invalide koji su se bili javili za pregled, tako da je radom komisije i zalaganjem sreskog lekara Esada Prachića ovaj, za invalide vrlo značajan zadatak, bio na vrijeme završen.

Ovaj lekar ne samo prema invalidima nego i prema drugim bolesnicima ima pravilan stav i nastoji svakome pomoći koliko se može.

Rađe Jakovljević

larnog vatrogasnog doma koji će se graditi u Ljubiji

PROSVJETA · Kultura · UMJETNOST

Uredništvu Banjalučkih novina

Čitali smo u nekoliko zadnjih brojeva »Banjalučkih novina« prijedloge da radni kolektivi preuzmu na sebe u izvjesnom smislu ulogu pokrovitelja likovne umjetnosti u našem gradu. Kako se naš Radnički savjet složio da pomogne drugovima umjetnicima molimo vas da obavijestite zainteresovane slikare da smo spremni da novčano pomognemo svaku pripremu izložbe, a isto tako da ćemo na izložbi otkupiti neke radove.

Za Radnički savjet
preduzeća »Krajina«

Pavle Blažević,

Slavko Pletikosa,

Safet Ibrisić

JEDAN OD ČETVORICE

Pozorišna publika u našem gradu zapazila je na pretstavama »Mamzel Nituš«, »Spletka i ljubav« i naročito na posljednjoj premijeri »Zemlja smiješka«, veoma uspjele dekor i kostime koji su rađeni po nacrtima Stevana Jenovca, slikara i scenografa. On je jedan od četvorice akademskih slikara koji danas žive i rade u Banjoj Luci.

U ovom napisu upoznaćemo naše čitaoce sa ovim umjetnikom, scenografom Narodnog pozorišta, utoliko prije što ćemo njegove scene gledati i u idućoj pozorišnoj sezoni, a uskoro na izložbi slika koju priprema, imaćemo prilike da ga upoznamo i kao slikara. Njegovim dolaskom u Narodno pozorište i Banju Luku, nesumnjivo smo dobili jednog iskusnog i poznatog scenografa i slikara koji svojim radom doprinosi uspjesima pretstava našeg Pozorišta.

Stevan Jenovac rodio se 1910 godine u selu Sanad, u Novokneževačkom srezu u Banatu. Školu je učio u Senti i Zrenjaninu, a umjetničku akademiju u Beogradu. Slikarstvo je studirao u Pešti i Beču. Živeći u teškim materijalnim prilikama sve do prošlog rata, najviše je tada slikao freske po crkvama i portrete po poručbinama, što mu je donosilo sredstva za najskromniji život. Od

portreta naročito su mu zapaženi jedan autoportre iz 1932 godine i portre jednog Senčanina izrađeni u prirodnoj veličini.

Prvu samostalnu izložbu Jenovac je otvorio 1933 godine u Senti. Inače, njegovih slikarskih radova, posebno portreta, ima širom Vojvodine gdje je do rata najviše živio i radio kao u Senti, Somboru, Zrenjaninu, Subotici, Novom Sadu i drugim mjestima.

Vrijeme okupacije Jenovac je proveo u internaciji. A odmah po oslobođenju, njegov i slikarski i scenografski rad uzima puni zamah. Tako 1945 godine učestvuje na prvoj izložbi živih vojvodanskih likovnih umjetnika u Zrenjaninu, zatim sa deset radova na grafičkoj izložbi slikara boraca koju je organizovao Muzej likovne umjetnosti u Somboru. Na izložbi savremenih vojvodanskih likovnih umjetnika u galeriji Matice srpske, 1948 godine u Novom Sadu, na kojoj su pored ostalih bili i radovi Paje Jovanovića i Uroša Predića, nalaze se i Jendovičeva dva ulja: »Pozorišna ulica u Somboru« i »Zaklana svinja«.

Sledeće godine, živeći i radeći u Subotici, učestvuje sa četrnaest radova na izložbi likovnih umjetnika Subotice koju je organizovao tamošnji Gradski muzej. Iste godine, učestvuje na III izložbi savremenih vojvodanskih likovnih umjetnika u Novom Sadu, a 1951 godine na izložbi Udruženja likovnih umjetnika Vojvodine u izložbenoj dvorani Matice srpske u Novom Sadu. U čast desetogodišnjice Narodne revolucije, Muzej grada Subotice organizovao je izložbu radova likovnih umjetnika koji žive i rade u Subotici na kojoj Jenovac učestvuje sa šest radova u ulju.

Prethodne godine, Jenovac iz Subotice odlazi u Narodno pozorište u Sarajevu. Tu, u Sarajevu, učestvuje na XI i XIII izložbi Udruženja likovnih umjetnika Bosne i Hercegovine gdje su njegovi radovi veoma zapaženi i lijepo ocijenjeni. Na XI izložbi u Sarajevu Jenovac je izložio tri ulja: »Derogije«, »Kutak ateljea« i »Uga« Dobrovoljačke ulice — Sarajevu. Sva tri ova rada su ot-

Pored učesća na izložbama, Jenovac je imao i četiri samostalne izložbe u Senti, Beogradu, Sarajevu i Novom Sadu. Njegovih radova ima po galerijama u Beogradu, Sarajevu, Novom Sadu, Subotici, Somboru, Zrenjaninu i Senti, Radio je portrete, mrtvu prirodu, a najviše pejzaže koji spadaju u njegova najuspješnija umjetnička ostvarenja.

Nema sumnje da će izložba koju priprema u našem gradu privući pažnju Banjalučana.

Rad na pozorišnoj scenografiji Jenovac je počeo gotovo uporedo sa slikarstvom. Prije prošlog rata, još 1933 godine, slikao je kulise za putujuća pozorišta u Vojvodini. No glavna scenografska ostvarenja Stevana Jenovca dolaze tek poslije oslobođenja kada radi kao scenograf u pozorištima u Somboru i Subotici, a zatim u Sarajevu i Banjoj Luci. Na festivalu vojvodanskih pozorišta koji je održan 1951 godine u Zrenjaninu, na kome je pored ostalih učestvovao sa svojim scenom i poznati pozorišni slikar Milenko Šerban, sada scenograf beogradskog Narodnog pozorišta, Jenovac je dobio prvu nagradu.

Studirajući slikarstvo u Pešti i Beču, on se ujedno interesovao i za pozorišno slikarstvo što se jasno zapaža u njegovom postavljanju scene, u poznavanju svih stilova do u detalje, kao i kostimografije.

Stevan Jenovac kao pozorišni čovjek i majstor svog zanata, sa puno ljubavi prenosi svoje iskustvo na mlađe dajući im ponekad i krupnije zadatke koje oni ostvaruju pod njegovim nadzorom.

U privatnom životu, Jenovac je skroman čovjek, poštovan među svojim drugovima i poznanicima.

Čitaoci
Saradujte
u Banjalučkim
novinama

LEHAROVA MUZIKA na banjalučkoj sceni

Davno su već rekli: lijepo je sve što u nama pobuđuje ugodna osjećanja. Takovih ugodnih osjećanja doživjeli smo mnogo gledajući Leharovu operetu »Zemlja smiješka«, najnoviju premijeru našeg Pozorišta. Neobično uspješnom izvedbom ovog muzičko-scenskog djela, pružen je našoj publici i veliki umjetnički užitek i isto toliko i takav doživljaj. Istovremeno ovog puta i kolektiv našeg Pozorišta uspješno je isprobao svoje snage i pokazao nam uz Šilerovu »Spletku i ljubav« snagu svog stvarnog umjetničkog dometa i puno opravdanje svih dosadašnjih zahtjeva i mišljenja da su dorasli i naš ansambl za izvođenje težih djela i naša publika za shvatanje i pravilnu ocjenu takvih djela.

Mišljenja o umjetničkoj vrijednosti operete kao muzičko-scenskog djela podvojena su, kao što su bila podvojena i mišljenja da li bi upšte trebalo da se izvodi opereta, odnosno prikazuje, te kako i na koji način da se postavi na scenu, a da to odgovara ukusu i shvatanjima savremenog gledaoca. Stereotipno postavljanje, često vodviljski tretman operete, prilaznje sižeju djela bez dubljeg poniranja, bili su učinili operetu samo lakom zabavom, čak nečim čemu se pristupalo često olako, bez i one obavezne i neophodne ozbiljnosti koju zahtjeva izvođenje svakog, pa i najmanjeg umjetničkog djela. Sve ovo, bilo je odvelo operetu u prikratak sve do skorih dana, kada se ona polako i nekako stidljivo sve češće prikazuje pred publikom i dobija svoje mjesto u repertoaru pozorišta. Pokazuje se da opereta ima opravdanje za izvođenje naročito u mjestima koja nemaju opera, velike koncerte i upšte bogatiji i raznovrsniji muzički život. U ovakvim mjestima opereta služi kao prelaz sa operete na operu što korisno djeluje u upoznavanju publike sa težim i ozbiljnijim muzičkim djelima.

Reditelj Duka Trbuhić (k. g.) svojom postavom ovog djela, pokazao je i veliko majstorstvo i svoje bogato iskustvo. On je sa punim osjećanjem mjere kroz cijelo djelo adekvatno zahtjevu situacije i teksta, razvijao radnju, vodio je ispravno, onako kako to zahtjeva duh i sredina dvaju kontinenata u svojim običajima toliko oprečni, a u osjećanjima toliko srodni, koliko je fiziološki srodna i krv ljudska bez obzira na rasu. Njegova koncepcija psihološki je duboko prostrudirana, likovi su vajani fino, puni su ljudske topline, nenametljivi su i jed-

PREMIJERA „KARLOVE TETKE“ u Kotor Varoši

U sali Zadrudnog doma u Kotor Varoši kulturno-umjetničko društvo »Zora«, izvelo je komad »Karlova tetka«. Ovo nije prvi komad, koji se pojavio na sceni u Kotor Varoši, jer je ovo društvo nedavno dalo »Košanu«, »Pop Čira i pop Spira«, »Od kako je Eanija Luka postala«, te »Seoskog lova«. Bilo je tu i više jednočinki, recitacija itd. Važno je napomenuti da su glavne uloge u komadu »Karlova tetka« povjerene mlađim amaterima-glumcima, koji su sa uspjehom ostvarili likove koje su igrali.

Sav dekor za pozornicu izradio je drug Nall Zajinović, službenik Sreskog trgovačkog preduzeća, a kao scenograf pojavio se Saiko Krvavac, učitelj iz osnovne škole u Kotor Varoši, koji u ovom društvu radi od njegovog osnutka i dosada je s uspjehom režirao više komada.

D. I.

postavni. Mizanscen, solo i zajedničkih scena, postavljan je uvijek shodno radnji, temperamentu lika, svrsi pojedinice scene, te ambijentu u kome se zbivaju. Sve je to urađeno znalački, sa puno duha i sve je to govorilo o visokoj kulturi i velikom poznavanju svog zanata ovog iskusnog reditelja. On je uspio, da skraćenjima teksta svede ovu operetu na realizam i da u prvi plan iznese dramski karakter djela.

Princ Su Čong Ante Sladojeva je jedno veliko ostvarenje na našoj pozornici. Sve glumačko znanje, lična kultura, erudicija jednog solidnog umjetnika, došli su do punog izražaja u ovom liku. Dostojanstvo diplomate, mirnoća u izrazu, elegancija u kretnji, mekoća glasa kada izražava liriku svog shvatanja ljubavi i sve njene suptilnosti, sudržani kratki gnjev izražen svim onim čime se dobar glumac može da posluži, a da ne bude nametljiv ili suviše bučan — sve su to bile komponente koje su rezultirale onakav uspjeh i na otvorenoj sceni. Još dugo će nam u ušima odzvanjati njegov glas koji je tako ugodno i ljudski toplo znao da u nama probudi najfinije emocije.

Vuka Marković k. g. (Meri), spremna dosad više za koncertno pjevanje nego li za scensko, sa mnogo vjere u sebe i svoje mogućnosti, uhvatila se u koštac sa jednom i pjevački i glumački velikom ulogom. A ta smjelost, koliko je god bila simpatična, toliko je i uspjela. Trema, taj stalni pratilac i iskusnih glumaca i pjevača, donekle su je omeli da nam prikaže u punoj mjeri i ljepoti i svoj glas i svoje glasovne mogućnosti.

Blanka Kulijer (Mi), ostvarila je u ulozi male Kineskinje nezaboravan lik toplih ljudskih nota. Niansiranja raspoloženja tekla su u finim prelivima, bez neprirodnih i psihološki neopravdanih skokova iz raspoloženja u raspoloženje. Sve je kod nje teklo čisto, sigurno u svom toku i kada je iz njenog lica izvirala mladost u svoj svojoj snazi, i kada je kroz pjesmu izražavala svoja osjećanja i ljubav, i kada je ta ljubav na kraju prerarala u duboko saučeće i razumijevanje za tuđi bol, pregarala u veliko i nesebično drugarstvo, u veliku želju da se pomogne drugima za njihovu sreću, pa makar se i vlastito srce cijepalo od bola. Blanka Kulijer je ovu ulogu u potpunosti savladala i glumački i pjevački i dostigla dosad svoj najveći domet pred našom publikom.

S manje uspjeha nego što smo ga dosad navikli gledati, dao je ulogu grofa Gustava Vlado Zeljković. Ozbiljni lik austrijskog oficira i grofa, »nije ležao« ovom glumcu i tek u scenama pjevanja dolazilo je do izražaja njegovo iskustvo. Dikcija mu je bila naročito jasna.

Steve Petrović, kao Čang, nije

dovoljno prodro u suštinu svoje uloge. To je skoro jedina, da tako kažemo, prozaična i surova ličnost ove operete. Skoro jedina negativna ličnost, ako se nazadnjaštvo ovoga starea posmatra s linije opšteg progressa i naprednjačkog stava prema svim predrasudama. Ova mladi glumac, da bi izbjegao finija niansiranja u svojoj nutrini, sva svoja osjećanja kompenzirao je u patos i suviše glasan izraz svog sonornog i istina lijepog organa. Taj starac, »glava porodice«, bio bi uvjerljiviji, dominantniji, više bi odgovarao ambijentu, da je sačuvalo konfučijevski mir.

Stevan Minja, Glavni evnuh, figurom i glasom, našao je biološko opravdanje za svoj lik. Disciplinovanost je dao ovu komičnu ulogu, čuvajući se opravdano da ne ode u grotesku, premda je ovaj lik jedini i postavljen na način koji se smatra najbližim operetnom tretiranju pojedinih uloga.

Hajro Hadžikarić (Graf Ferdinand), Zlata Jevremović (ekscelencija Hardeg), Muhamed Čejvan (General), Perica Vljaković (sekretar Fu Li), Ilija Drašković (stuga), te grupa djevojaka, nenametljivo su djelovali nadopunjujući skladnost cjeline ovoga djela.

Stevan Jenovac kao scenograf i kostimograf, pokazao je i ovog puta svoje veliko znanje. Lijep i funkcionalno dobro postavljen dekor i enterijeri, dobro uspjeli efekti — u inače tehnički skućenim mogućnostima naše pozornice — govore sa koliko se žara i ljubavi prema svom poslu, zalaže ovaj naš umjetnik i skromni čovjek. Kostimi rađeni po njegovim nacrtima, bogati vezom i bojama, dočarali su nam sliku Dalekog istoka. Maske su takođe uspjele i potpuno odgovarale.

Mada malobrojan, orkestar rukovođen sigurnom i iskusnom rukom dirigenta Jarka Pletića, zvučao je harmonično kroz sva tri čina. Naročito je dobro bila izvedena uvertira koja je jasno nagovijestila cjelokupnu radnju koja je pretstojala.

Izdašnost publike u aplauzima i na otvorenoj sceni, kao rijetko kad, najljepše i najsigurnije govore o punom uspjehu ove pretstave. Sitne greške, kojih je tu i tamo bilo, potpuno su se gubile. Pretstava je ostavila utisak jedne od najboljih koje su date na našoj sceni. Uvjereni smo da će ovako kvalitetna pretstava za dugo puniti gledalište.

Kemal Halimović

Jedno pismo

Druže uredniče

Danas slavi tridesetogodišnjicu svoga rada dirigent Narodnog pozorišta u Banjoj Luci drug Jaroslav Pletić. Ovo sam saznao tek jučer i to pročitavši o tome u »Borbi«, jer druga Pletića nisam vidio već punih deset godina, od izlaska iz logora.

Noseći najljepše uspomene o tome čovjeku, koji je zajedno sa nama političkim internircima iz Crne Gore prošao kroz zatvore i konclogore u Albaniji i Italiji, držeći se dostojanstveno, čestito i pošteno, ne popuštajući ni pred najtežim pretnjama gladi i smrti i do posljednjeg daha pružajući otpor fašizmu, na način kako je znao i mogao. Mnogi od nas hiljadu i petsto crnogoraca sa kojima je bio drug Pletić, sjećajući se tih mučnih dana, često o njemu razgovaramo ili čak i zapjevamo dio neke od njegovih pjesama koje je u logoru komponovao. Njegov rad je bio zaista za divljenje; bio je slab i iznemogao, a komponovao je. To je mogao zbilja samo jedan istinski umjetnik, uz to pošten patriota i antifašista. Dobar udio u radu i borbi za održavanje duha logoraša na visini, pada i na Jarka Pletića.

Ovo sam pismo namjeravao da napišem, poslije jednog razgovora sa drugovima internircima i svi smo bili saglasni da se moramo na neki način sjetiti ovoga čovjeka i ne dozvoliti da njegov rad, za koji smo mu mi mnogo zahvalni, ne padne u zaborav.

Slučaj je htio da Pletić ovih dana slavi jubilej i zato hoću bar ovim putem da mu izrazim najljepše želje i pozdrave nas Crnogoraca za njegov jubilej, a vjerujem da je to i želja Banje Luke koja će mu učiniti proslavu onakvu kakvu on zaslužuje.

Božidar Lukić,
major JNA - Beograd

KROZ BANJU LUKU

GODIŠNJA SKUPŠTINA DRUŠTVA EKONOMISTA BANJE LUKE

Nedovoljno korišćenje ekonomskih stručnjaka

—Sa III redovne skupštine društva «Ekonomist» Banja Luka
—Problem ekonomskog kadra u Banjoj Luci

U utorak 23. marta ove godine održana je treća redovna skupština društva «Ekonomist» Banja Luka. Izvještaj o radu društva pročitao je Dževad Gluhbegović i u izvještaju je iznio uspjehe društva. Kroz protekli period od godine dana društvo je održalo 120 popularnih predavanja. Članovi su održali nekoliko predavanja i izvan našeg grada, u Prijedoru i po selima.

Poslije toga održan je referat o problemu ekonomskog kadra u Banjoj Luci. Između ostalog rečeno je, da je knjigovodstvo u nekim preduzećima u prilično nesredenom stanju jer mnoga preduzeća nemaju stručne knjigovođe. Ljudi koji su slučajem okolnosti došli na položaje šefova raču-

novodstva, komercijalnih šefova i t. d. grčevito se drže tog položaja iz straha da im to mjesto ne zauzmu svršeni ekonomski Srednje ekonomske škole. Preduzeća bi trebalo da uvide da im ljudi ne stručnjaci radeći na mjestima stručnjaka samo nanose štetu.

U diskusiji je izneseno da je od svršenih daka Srednje ekonomske škole zaposleno barem jedna polovica stanje u preduzećima bi bilo znatno bolje. Na primjer prošle godine 25 maturanata ove škole mjesec dana je čekalo zaposlenje. Nadalje je istaknuto da je za stručnije obrazovanje ekonomskih kadrova nužna ferijalna praksa. Dosadašnji budžeti koji su postojali za praksu bili su mali, dok su sada sasvim ukinuti. Nažalost, ni jedno preduzeće iz Banje Luke ne stipendira ni jednog jedinog učenika Ekonomske škole. Na kraju je izabran novi Upravni odbor.

R. G.

TEME ZA DISKUSIJU

GRADSKI SAOBRAĆAJ

Mislimo da je korisna diskusija povedena na ovim stupačima o gradskom saobraćaju. Ne može se obilaziti oko stvari koje se svakodnevno nameću kao problem. Grad koji ima par stotina motornih vozila, kroz koji dnevno prođe još toliko broj stranih vozila, sa pogodnim uslovima za biciklističku vožnju, a uz to živo trgovačko mjesto — ne može se zamisliti bez izvjesnog saobraćajnog reda i porетка.

Kada ljudi govore o saobraćajnom redu na ulicama, onda oni u prvom redu misle na sigurnost vozača i pješaka, na bezbjednost ljudi i imovine. To je u redu i to imaju u vidu i opšti saobraćajni propisi. Lokalna zajednica, prema mjesnim uslovima i potrebama, razrađuje i upotpunjuje te propise odlukama Narodnog odbora ili njegovih organa.

Pogrešno bi bilo mehanički prenositi u Banju Luku sve mjere koje saobraćajni organi preduzimaju u nekom velikom gradu. Strogo pridržavanje najvažnijih saobraćajnih pravila, mislimo da se mora sporazumjevali bez diskusije. A to kod nas ostaje kao «nerješivo». Nikome ne pada na pamet da traži obilježavanje prelaza preko ulice, ili postavljanje saobraćajca na raskrsnicama. Ali, zašto neki organ, koji je na određenoj liniji, ne bi opomenuo roditelja da ne vozi malo djeteta iza sebe na biciklu? Il, zašto ne za-

ustaviti vozača koji vozi nepropisnom brzinom kroz gradske ulice, pogrešnom stranom, bez osvijetljenja, zvona i slično? Naše su ulice široke, trotoari kakvi bi se negdje mogli i poželjeti, a ipak se kretnost vozila i pješaka odvija nekako stihijski, čudljivo, uz velike opasnosti i na kraju — nekulturno.

Neko je prošli put predlagao da se ljudi detaljnije upoznaju sa saobraćajnim propisima, da u tom pravcu aktivnije djeluju društva Narodne tehnike itd. To nas svakako ne bi odvelo na pogrešan put, ali se čini da bi tu valjalo početi od početka. Nema sumnje da je nužno jedno sistematsko i studiozno proučavanje saobraćajnih problema grada Banje Luke. Ali, u porno nastojanje da se barem očigledni pokušaji primjerno kazne, svakako da bi djelovalo na otklanjanje opasnosti i nezgode na ulici.

R.

Dvostruko veći broj stranih turista posjetice ove sezone Banju Luku

Postoje vrlo povoljni izgledi da ovogodišnja ljetna sezona u našem gradu bude znatno bogatija posjetama stranih turista nego ranijih godina.

Prema dosada primljenim prijavama broj stranih turista, koji će kraće vrijeme boraviti u Banjoj Luci, biće udvostručen u odnosu na prošlu godinu. Svoj boravak u Banjoj Luci je dosada najavilo 160 grupa stranih turista, većinom iz Zapadne Njemačke, Austrije, Francuske i Holandije. Prijave stranih turista i dalje stižu.

VIJESTI IZ DRUŠTVENIH ORGANIZACIJA

Profesor Učiteljske škole Ljubomir Krneta održao je preključ u sali Tvornice duhana predavanje za omladinu trećeg kvarta, sa temom «Ljubav i prijateljstvo». Predavanje je s velikim interesovanjem slušao dobar broj omladinaca i omladinki.

Godišnja skupština Kluba javnih i kulturnih radnika Banje Luke održaće se 29. marta u Vijećnici Doma kulture. Skupština će raspravljati o smjernicama za dalji rad Kluba i izabrati nove odbore.

ZAHVALNOST JARKA PLECITIIJA

Muzičar i dirigent Jarko Plećiti koji je ovih dana proslavio 30-godišnjicu svog umjetničkog rada, primio je iz cijele zemlje mnogobrojne čestitke, pisma, telegrame i poklone.

Ovim putem, Jarko Plećiti izražava svoju duboku zahvalnost svima pojedinačima i grupama koji su se pridružili njegovoj proslavi.

REPORTER LUTALICA S KOMISIJOM ZA POPIS STANOVA

Pridružio sam se neki dan drugovima koji pripremaju kategorizaciju stanova i vrše prethodne popise prostorija, soba, prozora, kvaka itd. Uđemo u jednu kuću.

— Dobar dan.
— Dobar dan.
— Mi smo, ovaj, kako se to kaže (a da ih ne prepadnem) to jest, mi vam dođemo kao neki popisivači.

— Da niste iz stambene? — uozbiljio se kućedomaćin. Osjetio nas je odmah i već zauzima oprežno odbranbeni stav, kao da se plaši da kakav komšija nije iz zavisti prijavio stambenom otjeku da bi se tu, u njegovom stanu, mogla smjestiti još koja familija.

— Ne, ne — odbija popisivač. — Kako bi se to reklo, nismo baš iz stambene, a ne može se reći da baš potpuno nismo. Mi smo vam onako, vrlo malo, iz stambene...

— Kako to, vrlo malo?
— Pa, mi jesmo komisija, ali kako bi se to reklo, nismo direktna i nismo, ako baš hoćete, ni prava komisija. Mi smo indirektna polkomisija.

— Kakve su vaše kompetencije?
— Naše, kako bi se to reklo, kompetencije, nisu velike. Mi samo popisujemo.

— A, ne vršite kategorizaciju?
— Ne, ne.
— A šta popisujete?

— Kvae, štekere. Da i štekere. Tad se umiješa domaćica.

— No, onda izvolite.

Sa jednom službenicom, u pratnji kućedomaćina i kućedomaćice, obilazimo sobe. Popisivač diktira, a djevojka piše u dva primjerka.

— Piši. Dvije sobe, velike.
— Šta, velike?! — povika kućedomaćica.

Službenik odmah ustuknu.

— Šta sam rekao... velike? A, ne, ne, izvinite. Drugarice, obratite se službenici! Pišite ovako: dvije male, niske, kvadratne sobe, promjera pet i po sa tri i po metra.

— Metnite radije sobice mjesto sobe! — kućedomaćica će.

— Dobro, metnite ovako: 2 sobice, kvadratne, dužine pet i po i visine tri i po metra.

Nekako su se tu složili.

— Dalje... — diktira službenik... — Jedna velika, puna, dvokrilna staklena vrata.

POPISI Lutalica

Treba pomoći Podizanje privatnih kuća za stanovanje

Ima radnika i službenika koji su kupili placeve — okućnice sa namjerom da zidaju kuće za stanovanje. Njima je u mnogome otežana izgradnja koliko zbog toga što se sporo izdaju odobrenja za gradnju kuće, ali još više što plan za izgradnju jedne kuće sa jednim stanom košta oko 12.000 dinara. Smatram da je ovo mnogo. Čitao sam u «Borbi» kako neki gradovi rješavaju stambeni problem. Tako na primjer u Nišu, Narodni odbor grada dao je građanima dvije stotine placeva — okućnica besplatno sa jedinom obavezom građana da na njima podignu kuće za stanovanje. Ja ne vjerujem da u ovom našem gradu planovi za kućicu od jednog stana koštaju 12.000 dinara kao što je slučaj kod nas u Banjoj Luci. I dalje, Narodni odbor u Nišu daje zajmове građanima za podizanje kuća za stanovanje čime im još više izlazi u susret i pomaže im.

Moje je mišljenje da ne bi bilo zgoreg da se o ovom pitanju diskutuje i na zborovima birača, kao i na konferencijama Socijalističkog saveza.

Milivoj Šušnjarić

ASFALTIRANJE ALEJE JNA

Očevideci smo da se u našem gradu mnogo radi i gradi, uljepšava i dotjeruje. Ne želimo da mijenja-

mo zamišljeni plan uređenja grada, nego samo da učinimo jednu molbu u vidu prijedloga. Naime, u kišne dane kakvih je nedavno bilo na pretek, Aleja JNA je upravo jedva prohodna od blata. U toj Aleji nalazi se i Zavod za socijalno osiguranje. Mnogobrojni bolesnici koji moraju i po nekoliko puta da odlaze u Socijalno osiguranje, kao i službenici ove ustanove, pa i stanovnici, prosto se guše u blatu.

Da ne duljimo, jer malo ko da zna kako tamo izgleda. Htjeli bi samo da zamolimo i predložimo, da se asfaltiranje Aleje JNA uzme u prvi plan. Ako ne cijelom dužinom, ono bar zasad do «Socijalnog» — kako ga mi zovemo.

A. H.

ZA LJEPŠI IZGLED GRADA

Kada se već svakodnevno radi na uljepšavanju našeg grada, onda mislim da treba obratiti malo više pažnje i «čoškovima». Jedan od tih «čoškova» nalazi se u blizini Srednje medicinske škole, prekoputa obučara Radulovića. Naime, jedan oronuli zid i gomila zemlje pred njim, služe kao zaklon za vršenje nužde, naročito srijedom i petkom.

Mislim da bi o ovom trebalo da se dovede više računa, utoliko prije što se to mjesto nalazi u blizini jedne zdravstvene ustanove.

R. R.

REPERTOAR NARODNOG POZORISTA

Petak 26. marta nema prestave

Subota 27. marta Fridrih Šiler: «Spletka i ljubav». Građanska drama u 5 činova. Cijene ulaznica od 25—60 dinara. Početak u 20 časova.

Nedelja 28. marta od nepoznatog dubrovačkog pisca «Ljubovnica». Komedija u 3 čina. Cijena ulaznica od 25—60 dinara. Početak u 20 časova.

Ponedjeljak 29. marta nema prestave.

Utorak 30. marta Ludvig Hercer i Fric Lener. Muzika od Franca Lehara. «Zemlja smiješka» Romantična opereta u 3 čina. Cijene ulaznica od 25—60 dinara. Početak u 19 časova.

Srijeda 31. marta nema prestave
Četvrtak 1. aprila Ludvig Hercer i Fric Lener. Muzika od Franca Lehara «Zemlja smiješka» Romantična opereta u 3 čina. Cijena ulaznica od 40—80 dinara. Početak u 20 časova.

Cijene na TRŽIŠTU

Pšenica	kg	20—23	din.
Pšenično brašno		22—25	„
Kukuruz		14—15	„
Kukuruz. brašno		15—18	„
Krompir		12—15	„
Pasulj		70—80	„
Luk crveni		30—35	„
Luk bijeli		50—100	„
Spanać		50—60	„
Mlijeko	lit.	30—40	„
Sir mladi	kg	90—110	„
Kajmak		220—300	„
Pavlaka		100—130	„
Puter i maslo		450—500	„
Jaja	kom.	6—10	„

Gornje cijene su kod proizvođača. Dovoz na pijacu bio je veći nego prošlih pijačnih dana.

DEŽURNE APOTEKE

- Petak, 26. marta broj 3 (Vese Masleše 1)
- Subota, 27. marta broj 4 (Vese Masleše 18)
- Nedelja, 28. marta broj 1 (Šoše Mažara 1)
- Ponedjeljak, 29. marta broj 2 (Marije Bursać 5)
- Utorak, 30. marta broj 3 (Vese Masleše 1)
- Srijeda, 31. marta broj 4 (Vese Masleše 18)
- Četvrtak, 1. aprila broj 1 (Šoše Mažara 1)

OCJAS

NA PRODAJU TRPEZARIJA CRNA, KOZNE STOLICE

Upitati Titova broj 97 (dvorište)

Tražim sobu za samca, praznu ili namještenu i po mogućnosti u prizemlju. Upitati Pelagićeva 26 nastavnika

Mijenjam stan u Zemunu za stan u Banjoj Luci.

Stan mi je vrlo dobar koji se sastoji iz jedne sobe 4x4 i kuhinje 4x2, špajze, šupa za drva i bašte 300 m², a i veliko dvorište, ograđeno i u dvorištu bunar za vodu.

Stan se nalazi u ulici Šilerovoj broj 73 Zemun Naselje Sutjeska.

Ovaj stan mijenjam za isti odgovarajući u Banjoj Luci.

Interesant neka se obrati kod Rajka Taburina, grad. preduzeće «Krajina», Braće Pavlića br. 19.

СЛОБОДА

Borac - Tekstilac (Varaždin) 1:1 (1:0)

Još jedna nedelja je prošla, još jedna slaba igra Borca i još jedno razočaranje gledalaca.

U nedelju poslije podne na igralištu Borca bilo je oko 1500 gledalaca. Svi oni, a i ja, došli smo na igralište s nadom da ćemo vidjeti bolju igru svoga ljubimca nego što je bila ona protiv Metalca. Ali ovoga puta Borac se potrudio da svojoj publici privedi iznenađenje.

Borac je na ovoj utakmici igrao u sastavu: Jukić, Banjac, Hadži-avdić, Knez, Sablijić, Jurić, B. Jovanović, Marićević, Šijaković, Švraka i Novaković. Na mjestu vođe navale kao što vidite ovoga puta igrao je Šijaković. Igru koju je u nedelju pokazao, ovaj inače solidni centarhalf, ne znam kako da ocijenim. Da je on kojim slučajem danas čak, a da sam ja profesor i da mi tako odgovori kako je u nedelju igrao, vjerujte mi, dragi čitaoci, mirne duše bi mu dao — jedan. No, i to bi bilo mnogo! Iako se već u prvom poluvremenu vidjelo da mu ne leži igra vođe navale, on je i u nastavku vodio navalu svoga tima. A kako ju je vodio mogli ste i sami vidjeti, ako ste bili na utakmici, a ako niste onda ste mogli zaključiti iz prethodnih nekoliko redaka.

Izgleda da se ostala četvorica nisu mogla snaći baš zbog slabe igre Šijakovića, tako da su postigli jedan jedini gol, ali i taj iz penala. Jedino je Novaković igrao tako da bi se mogao istaći. Odbrana, kao uvijek, bolje je funkcionisala od navale. U njoj su ovoga puta najviše pokazali Banjac i Sablijić. Naravno ovaj prvi. Izgleda da se desni bek Borca u zadnje vrijeme »dozva« i da sada mnogo ozbiljnije igra nego što je to bio slučaj ranije. Samo još uvijek ima jednu manu. Prilikom borbe za visoke lopte najčešće faulira protivničko krilo, i sudija mora da prekine igru.

Tekstilac je pružio dopadljivu igru. Da su crveno-plavi igrali bolje sigurno da bi utakmica bila

SAMO 64!!

Društvo za tjelesno vaspitanje »Partizan« trebalo je da u utorak 23 marta održi godišnju skupštinu. Međutim, skupština je prisustvovala samo, vjerovali ili ne, 64 građana. Za svaku je osudu da skupština nije bio prisutan ni jedan profesor, izuzev četiri — pet nastavnika fizikulture, a osim toga nije prisustvovala ni jedan predstavnik masovnih organizacija. Ovo sve pokazuje veliku nezainteresovanost onih koji bi trebali da su među prvim propagatorima »Partizana«.

Zbog ovako malog broja prisutnih skupština je morala biti odložena za 30 mart, u nadi da će tada biti prisutno bar malo više građana.

mного ljepša i zanimljivija. I zato goste ne možemo kriviti što smo razočarani napustili igralište.

I jedni i drugi su imali po nekoliko povoljnih prilika, Borac više, iz kojih se obično postižu golovi, ali ovoga puta izgleda ni jednim ni drugim nije išlo od »nog«.

Da završimo: blago rečeno, utakmica je bila slaba i ne zanimljiva. Borac je igrao vrlo, vrlo slabo premda do početka prolijet-

nog dijela Druge lige ostaje još samo desetak dana. Sa ovakvom igrom, mora nam svima biti jasno, ne može se mnogo uraditi u nastavku prvenstva. No, ostaje nam da se nadamo da će se Borac lagnuti i da će nekako uspjeti da ostane u društvu drugoligaša, premda do sadašnje forme nema za to mnogo izgleda.

Glavni arbitar nedeljne utakmice Lađarević obavio je svoj posao dobro.

SD Sloboda - NK Kemičar 2:1 (1:1)

U nedelju je na igralištu Slobode u Bos. Novom odigrana prijateljska utakmica između domaćih fudbalera i zagrebačke ekipe Kemičar. I pored toga što je na momente bilo lijepih kombinacija, utakmica u cjelini bila je neinteresantna. Sloboda je iskoristila ovaj susret da proba neke mlađe igrače, ali ni oni nisu pokazali neku naročitu igru. Kemičar se predstavio Novskoj publici kao vrlo slab protivnik, ali ga je nesnažljivost domaćih navalnih igrača

spasila od većeg poraza. Kroz cijeli tok igre Sloboda je bila nadmoćnija ekipa i igralo se više na polovici gostiju.

Pokazalo se da se za pretstojeće republičko prvenstvo neminovno mora pripremiti bolja kondicija igrača, ako se ne želi ponavljanje prošlogodišnjih neuspjeha.

U igri su se istakli Mulabdić, Ahmetanović I i II i Štrbac. Golove su dali u 12 min. Ljuboja i 87 min. Štrbac za Slobodu, a u 38 min. desna spojka Kemičara.

Kros biciklista Banje Luke

U nedelju 28 ovog mjeseca biciklistički klub BSK Banja Luka organizuje tradicionalni biciklistički kros. Kros će početi u 10 časova prije podne ispred društvenih prostorija — ulica Đikića, a učesnici krosa će proći kroz sve kvartove našeg grada. Na krosu učes-

stvuju vozači seniora, juniora i konturaša biciklističkog kluba BSK, a pravo učešća imaju i vozači koji nisu članovi navedenog kluba.

Održavanjem ovog krosa, biciklisti Banje Luke otvaraju ovogodišnju biciklističku sezonu.

Шаховски клуб „Никица Павлић“ буди се из зимског сна

Још 1947 године основан је у Бањој Луци шаховски клуб, који је узео име познатог шахисте и првоборца из нашег града Никице Павлића.

У прво вријеме клуб је био смештен у једној просторији хотел „Паласа“, а касније је преселио у просторије изнад „Пелагића“ на корзу.

За то вријеме клуб је постигао знатне успјехе. Био је други на екипном првенству Босне и Херцеговине, члан је Друге савезне лиге, такмичио се и побјеђивао многе екипе. Између осталог такмичио се и са претставницима Армије на 100 плоча.

А онда је дошло до иселовања клуба ради смештаја Више педагошке школе. Клубу су биле обежане просторије у Дому културе, али то обећање није извршено и сваки рад клуба латано је замирао. Чланови су се почели разилазити по другим клубовима и свако дјеловање клуба је престало.

Међутим управни одбор клуба недавно је повео акцију за оживљавање клуба. Претставници Народног одбора града обежали

су клубу бивше просторије „Пелагића“ на корзу, које би биле идеалне за смештај Шах-клуба. Сада управни одбор води акцију за окупљање чланства, за набавку намјештаја и за уређење просторија, па се надамо да ће ускоро Вања Лука имати пристојно уређене просторије шах клуба, чиме ће се шах клубу „Никица Павлић“ омогућити да окупи шаховске снаге нашег града и да нас достојно репрезентује.

Prvenstvo Vrbanje u šahu

Nedavno je završen turnir za prvenstvo Vrbanje u šahu koji je organizovalo FD »Jedinstvo« preko svoje šahovske sekcije. Na prvenstvu je učestvovalo 28 igrača. Prvo mjesto osvojio je Kapić Asim, a drugo Koprivica Boško. Ovdje treba napomenuti da na prvenstvu nije učestvovala prvokategorijni Kapić Ibro. Danas je šah u Vrbanju postao vrlo popularna i omiljena igra o čemu najbolje svjedoči i gore navedeni turnir.

Program predavanja Radničkog univerziteta za april 1964 g.

TVORNICA DUVANA	
II. god. u 18 sati	Petak, 23 aprila
Petak, 2 aprila 1964	»Zadugarstvo« predavač: Matić A.
»Tuberkuloza« predavač: Dr. Čović	Ponedjeljak, 26 aprila
Ponedjeljak, 5 aprila	»Privredni kriminal« predavač: Barjaktarević A.
»Komonvelt« — (Britanska zajednica naroda) predavač: Jajčević	Petak, 30 aprila
Petak, 9 aprila	»Komonvelt« (Britanska zajednica naroda) predavač: Jajčević Ivan
»Radar« predavač: Mihelčić	KRAJINA
Ponedjeljak, 12 aprila	I. god. Početak u 18.30 sati
»Francuska i njezine kolonije« predavač: Mihelčić Z.	Četvrtak, 1 aprila
Petak, 16 aprila	»Radar« predavač: Mihelčić Z.
»Mozak i psihičke funkcije« predavač: Mihelčić	Utorak, 6 aprila
Ponedjeljak, 19 aprila	»Alkohol — o štetnosti pijenja alkoholnih pića« predavač: Ing. Janković M.
»Hidroenergetski sistem Jablanice i o njezinoj izgradnji« predavač: Ing. Mirković	Četvrtak, 8 aprila
Petak, 23 aprila	»Marks i Engels stvaraoci naučnog socijalizma« predavač: Krzić R.
»Zapadna Njemačka i njezin posleratni industrijski razvoj« predavač: Ing. Mirković	Utorak, 13 aprila
Ponedjeljak 26 aprila	»Poljoprivreda kao nuzgredno zanimanje u okolini gradova« predavač: Ing. Janković M.
»Moderno naoružanje« predavač: Mikitić	Četvrtak, 15 aprila
Petak, 30 aprila	»Komunistički manifest — naučnog socijalizma« predavač: Krzić R.
»Psihologija rada« predavač: Krzić R.	Utorak, 20 aprila
TVORNICA KOŽE I OBUČE	»Vrijednost mlijeka u ishrani ljudi« Dr. Zeljković S.
I. god. Početak u 18 sati	Četvrtak, 22 aprila
Četvrtak 1 aprila	»Zadugarstvo« predavač Matić A.
»Alkohol o štetnosti pijenja alkoholnog pića« predavač: Ing. Janković	Utorak, 27 aprila
Ponedjeljak, 5 aprila	»Privredni kriminal« predavač: Barjaktarević A.
»Marks i Engels stvaraoci naučnog socijalizma« predavač: Krzić R.	Četvrtak, 29 aprila
Ponedjeljak, 12 aprila	»Komonvelt (Britanska zajednica naroda« predavač: Jajčević Ivan
»Komunistički manifest — program Saveza Komunističke partije« predavač: Krzić R.	LAUŠ — PETRIČEVAC
Četvrtak, 15 aprila	I. god. Početak u 15.30 sati
»Vrijednost mlijeka u ishrani ljudi« predavač: Dr. Zeljković S.	Četvrtak 1 aprila
Ponedjeljak, 19 aprila	»Socijalno osiguranje« predavač: Kobašić N.
»Zadugarstvo« predavač: Matić A.	Ponedjeljak 5 i 12 aprila
Četvrtak, 22 aprila	»Poljoprivreda kao nuzgredno zanimanje u okolini gradova« predavač: Ing. Janković M.
»Privredni kriminal« predavač: Barjaktarević A.	Četvrtak, 8 i 15 aprila
Ponedjeljak, 26 aprila	»Osnivanje prvih radničkih organizacija u našoj zemlji« predavač: Vukić Marko
»Komonvelt (Britanska zajednica naroda)« predavač: Jajčević Ivan	Ponedjeljak, 19 i 26 aprila
Četvrtak, 29 aprila	»Tuberkuloza« predavač: Dr. Čović
»Radar« predavač: Mihelčić Z.	Četvrtak, 22 i 29 aprila
PREDGRADE	»Ozlede pri radu« predavač: Dr. Marinković
I. god. Početak u 15.45 sati	VRBAS
Petak, 2 aprila	I. god. Početak u 15.30 sati
»Alkohol — o štetnosti pijenja alkoholnih pića« predavač: Ing. Janković M.	Petak, 2 aprila
Ponedjeljak, 5 aprila	»Poljoprivreda kao nuzgredno zanimanje u okolini gradova« predavač: Ing. Janković M.
»Radar« predavač: Mihelčić Z.	Petak, 9 aprila
Petak, 9 aprila	»Komonvelt (Britanska zajednica naroda)« predavač: Jajčević Ivan
»Poljoprivreda kao nuzgredno zanimanje u okolini gradova« predavač: Ing. Janković M.	Petak, 23 aprila
Ponedjeljak, 12 aprila	»Marks i Engels stvaraoci naučnog socijalizma« predavač: Krzić R.
Petak, 16 aprila	Petak 30 aprila
»Vrijednost mlijeka u ishrani ljudi« predavač: Dr. Zeljković S.	»Privredni kriminal« predavač: Barjaktarević A.
Ponedjeljak, 19 aprila	Filmski časovi održaće se kao i ranije.
»Komunistički manifest — program Saveza Komunističke partije« predavač: Krzić R.	Molimo sve kolektive za doznaku članskog doprinosa, kojeg doznačite na naš tekući račun broj 763-T-182.

Sekretarijat

KRAJIŠKE BRIGADE

Prilog istoriji o stvaranju, razvitku, borbama i životu Krajiških brigada pojavice se sa manjim zakašnjenjem i izlazi iz štampe aprila o. g.

Knjiga će imati 370 stranica sa mnogobrojnim ilustracijama naših istaknutih umetnika kao i originalnim fotografijama (u bakrotisku) iz borbi Krajišnika. Uvez je u poluplatnu. Knjiga se štampa ćirilicom i latinicom.

Cena knjizi je 500 dinara sa poštarinom. Novac sa tačnim podacima (ime i prezime, mesto i ulica i broj, zadnja pošta, dali se želi izdanje latinicom ili ćirilicom) treba slati na tekući račun kod Narodne banke broj, 1031-T-452 sa oznakom za „Krajiške brigade“.

NOVOST! PUŠAČI!

TVORNICA DUHANA BANJA LUKA

proizvela je prema želji pušača cigarete „OPATIJA“ sa naročitim duhanom i odličnog kvaliteta.

Isto tako je cigarete „MORAVA“ izradila potpuno dobrog kvaliteta i prema traženju pušača.

Probajte i tražite iste u svim prodavnicama!

» Sana «

DRŽAVNO TRGOVAČKO PREDUZEĆE
ZA PROMET POLJOPRIVREDNIH PRO-
IZVODA NA VELIKO I MALO
PRIJEDOR

vrši kupovinu kao i prodaju svih poljoprivrednih proizvo-
da, stoke i stočnih proizvoda sa svojim otkupnim stani-
cama u Bos. Otoci, Kozarcu i Sanskom Mostu.

Posjeduje svoje podume sa alkoholnim i bezalkoholnim pićem u Prijedoru i
Bihaću snabdjevane sa prirodnom kozaračkom šljivovicom i mostarskom žilavkom.

U sastavu preduzeća posjedujemo hladnjaču sa industrijskim kolosjekom. Ka-
pacitet 20 vagona. Vršimo usluge smrzavanje svih prehranbenih artikala kao i pro-
izvodnju leda.

Posjeduje vlastitu sušionu tipa De-ponti kapaciteta 12 vagona koja vrši usluge sušenja
voća i povrća, gljiva, drvene građe. Vršiti otviranje voća.

Piše: AHMED KARABEGOVIĆ.

POGIBIJA HAJDUKPAŠE

(Nastavak X)

Očekivan u proljeće, jednog ma-
glovitog zimskog jutra — kao da
mu se nešto žurilo — osvanuo je
u Banjoj Luci i Dželalija. Bogato
opremljen, na bijesnu hatu, pra-
ćen četom naoružanih anadolskih
razbojnika, Dželalija je priželjki-
vao i odgovarajući doček. U gra-
du, niko nije mislio na doček.
Tačnije rečeno, niko nije ni slutio
da bi paša mogao usred zime da
bane. Saznavši za pogibiju Bala-
bana i posljednje događaje u gra-
du, on naredi da se pohapse svi
viđeniji građani. Prvog jutra na-
redio je da se nasred čaršije bace
odrubljene glave uhapšenika: ima-
ma Ferhadpašine džamije i upra-
vitelja glavne medrese.

Kao u svim takvim jezivim trenu-
cima, čepenci i dućani ne otvo-
riše se toga dana, a paša se za-
tvorio u konak. Sačekavši noć,
masa naoružanih Banjalučana na-
vali na konak koji je branilo oko
80 delija. Počelo je puškaranjem
i isukanim sabljama, da se završi
kamenicama, daskama i sikirama.
Po mrku mraku, sa svega neko-
liko preživjelih delija, paši pođe
za rukom da umakne iz konaka.
Dočepao se Save i otplovio u Beo-
grad. Odalle napiše tužbu sultanu,
žaleći se na buntovne Banjaluča-
ne, ali i ovi sastaviše žalbu pro-
tiv pašinih zuluma i opremiše de-
legaciju u Carigrad. Porta je od-
lučila da pašu premjesti u Temi-
švar, a u Banjoj Luci privremeno
je vršio dužnost bosanskog paše

Džaferbeg, rođeni Banjalučanin.
Ni u Temišvaru nije mogao Džela-
lija da zagrije svoj odžak. Vra-
ćajući se jednom iz lova, Temi-
švarci mu postavše zasjedu i pobiju
čitavu pratnju, a on sam jedva
izvuče živu glavu i pobjegne u
Beograd. Ovdje mu je glava zasad
bila najsigurnija, a na Porti je
radlo da se ponovo vrati u Bosnu.
Nešto nenaplaćeni računi od Ba-
njalučana, a još više unosni po-
slovi s Mlečanima, gonili su ga
na brzu akciju.

Početkom maja 1603 godine pred
Cigankinom krčmom pojavio se
putnik, vodeći u jednoj ruci ko-
nja, a u drugoj na tankom lanču
cu majmuna. Za njim se tiskalo
mnoštvo dječurlije. Ušavši u go-
stionicu putnik zatraži čašu vina
i čekase da se pojavi gazdarica.
Ne prođe dugo, eto i Mejre. Ve-
sela je i razdragana, a u ruci joj
kita svježih plavih ljubčica. Ugle-
dala je putnika u dnu gostionice
i dala mu znak da ide na sprat.
»Kako plovi naša gondola?«, za-
pita Mejra gosta koji, došavši u
sobi, izgleda da nije namjeravao
dugo da ostane.

»Potopila se, gospo. Sada je di-
žemo sa morskog dna.«
»Šta se zapovjeda?«
»Ništa naročito«, mirno odgovori
mletački uhođa. »Primo, valja
što prije ubiti Džaferbega i za-
metnuti kavgu među Bosancima.
Te sitnice ostavljene su za vas

Sekundo, duždevo pismo nosim
lično Dželaliju u Beograd. Ono i
ja treba da ga nagovorimo da se
što prije vrati u Bosnu. Donesite
dobru večeru, jer odmah krećem.«
»Ostanite u sobi«, posavjetova
ga Mejra, »a ja odoh da pripra-
vim večeru«. Ona odlete u svoju
sobi, navuče najbolje ruho i ne-
opaženo kao mačica istrča na uli-
cu. Išla je užurbano prema na-
mjesnikovu konaku. Usput je ra-
zmišljala kako će najbolje provesti
svoju odluku: reći sve Džaferbegu
i moliti da joj se oprost? Ne,
objesiće je. Otkriti čitavu stvar
kao slučajno i usputno saznanje?
Da, tako će biti najbolje.

Na vratima konaka zaustavi je
kapidžija.

»Hitno moram do namjesnika
Puštaj« — jedva čujno prošapta
Ciganka.

»Češ, ženska glavo, pod noć paši
na konak?«

»Puštaj, ili izgubismo glavu i ti
i ja« — već nervoznija zavapi Ci-
ganka.

Kapidžija dozva pašinog čehaju
i ovaj otprati Ciganku u konak.

Kod Džaferbega je sjedilo čitavo
društvo mještana. Njega izazvaše
u pretsooblje i on se nađe oči u
oči sa krčmaricom.

»Šta ćeš ti tu?« — začudio se
Džaferbeg.

»Glava ti je u torbi, Džafer-
beže« — prišavši mu do uha, reče
tihog Ciganka. »I tebi i čitavoj Ba-
njoj Luci.«

»Kako? Zašto? Šta ti znaš?«

»Dva strana čovjeka spremaju
se da ubiju tebe i da zavade Bo-
sance.«

»Ne trabunjaj koješta!«

»Bili su u mojoj krčmi — jedan
s majmunom na lancu, a drugi s
konjem. Čula sam kako u sobi
razgovaraju talijanski. Ja nešto
razumijem taj govor. Onaj s ko-
njem pojurio je maločas za Beo-
grad, a ovaj drugi — eto ga još u
sobi. Požuri sa stražom... možda
ćeš ga zateći u krčmi!«

»Aha... aha... Tako li je?«
Činilo se da su jedino ove si-
gurne riječi Ciganke mogle po-
krenuti Džaferbega na akciju. On

reče Mejri da pričekaj, a sam oče
da izda naređenja. Uskoro se po-
javi sa deset naoružanih stražara
i povede ih u Cigankino svratište.
Otuda izvukoše iznenađenog uho-
đu i odmah ga svezaše. Ciganka
neopaženo pride jednom stražaru
i došanu mu: »pretražite ga, mož-
da ćete naći kakvo pismo.«

I zaista, ispod košulje nađoše
zapečaćeno pismo, koje Džaferbeg
uze da čita. Bilo je to garantno
pismo mletačkog dužda, upućeno
hajdukpaši. Ovaj mu obećava
30.000 dukata, plemstvo i utočište
u Mlecima, pod uslovom da preda
utvrđene gradove Knin i Herceg-
novi.

Džaferbeg je bio u neodumici.
Kako da razmrši stvar? Naizad
povika na stražu: »Vezujte uhođu
za konja, i svi za mnom!« Uskoro
se gradiškim drumom čuo konj-
ski topot, a kad konjanici osta-
više Zalužano, predoše u galop. U
ranu majsku zoru bili su u Gra-
dišci. Strpali su se u deregliju i

otploviti za Beograd.

Već sutradan Hasanpaša Tiro,
koji je tada zamjenjivao serdara,
imao je u rukama duždevo pismo.
Optužujući iskazi uhođe samo su
upotpunili sliku mletačkih planova
s Dželalijem. Optužnica i pismo
ođoše u Carigrad. Poslije nekoliko
dana Tatar donese katol fermand
(smrtnu presudu) i za hajdukpaša
i za uhođu. Džaferbeg se sretno
vratio u Banju Luku, i Ciganki,
za nagradu, kupio kuću s baštom
u kojoj je ona provela ostatak
svog života. Niko, međutim, nije
mogao da sazna zašto je Đulijana
odlučila da prekine s mletačkom
špijunažom: da li zato što se već
bila obogatila, pa joj nesigurni
život uhođa dojadio; ili stoga što
u tom poslu nije našla sreću, niti
vidjela budućnost, a moguće je
i stotinu drugih motiva. Priča o
veselom Ciganki i hajdukpaši, pre-
nošena je s koljena na koljeno kroz
stoljeća, ostala nam je dužna za
to objašnjenje.

nastaviće se

Soboslikarska i ličlačka zadruga SOJ

„1 maj“
BANJA LUKA

Izvodi sve so-
boslikarske, li-
čiločke i pismo-
slikarske radove na čitavoj teritoriji
FNRJ.

RASPOLAŽEMO sa solidnim stručnim
kadrom i dobrim materijalom
usluge vršimo brzo i kvalitetno dobro i po
povoljnim cijenama